

- de aanleg van een nieuwe primaire waterkering voor de dijkkring inclusief een veiligheidsduin voor de HPZ, eveneens door het aanbrengen van zand.

Gelijktijdig met de aanleg en onderhoud van de kustversterking vraagt het Hoogheemraadschap vergunning aan voor het winnen van zand. De beoogde locaties voor de zandwinning bevinden zich binnen de 12-mijlszone op minimaal 2 kilometer van de NAP -20 meter. Deze locaties zijn gelegen in het niet-provinciaal ingedeelde gebied zoals bedoeld in artikel 3, sub 'b', van het Besluit.

Als dit wordt betrokken op het onderhavige kustversterkingsproject strekt mijn bevoegdheid zich uit tot het volgende type ingrepen:

- het winnen van zand uit (on-)diepe winputten;
- het transporteren van zand naar de kustvakken van de kustversterking.

De behandeling van deze aanvraag is procedureel en inhoudelijk afgestemd met de provincie Noord-Holland (hierna: de provincie). Het onderhavige besluit beperkt zich tot de activiteiten waarvoor EZ het bevoegd gezag is.

Projectgebied

Het projectgebied is het gebied waar de maatregelen worden getroffen die noodzakelijk zijn voor versterking van de kustvakken. Zij omvat het gebied rondom/nabij de waterkering (duin) bij Callantsoog, het Pettemerduin ten noorden van Petten en het dijklichaam van de Hondsbossche- en Pettemer Zeewering (HPZ), inclusief de aansluiting op de duinen bij Camperduin.

Het onderhavige besluit ziet primair op de effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden binnen de grenzen van de betrokken Natura 2000-gebieden van de onder de bevoegdheid van EZ vallende projectonderdelen. Het gaat om de volgende deelactiviteiten:

Het winnen van zand

Voor de winning van zand is een drietal locaties onderzocht. Deze locaties bevinden zich alle binnen de 12-mijlszone op minimaal 2 kilometer van de doorgetrokken NAP -20 meter lijn, zijnde de zeewaartse grens van het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone. Twee winlocaties (ZS ondiep midden en zuid en ZS diep) bevinden zich ter hoogte van het kustvak dijk en duinen tussen Sint Maartenszee, Petten en Camperduin, terwijl de derde winlocatie (ZS ondiep kustwaarts) ter hoogte van het kustvak duinen bij Callantsoog gelegen is. De keuze voor één of meer winlocaties wordt eerst in het aanbestedingstraject gemaakt. Voor de zandwinning worden meerdere sleephopperzuigers met een laadvolume (beungrootte) van circa 3.000 m³ tot 12.000 m³ ingezet, naar gelang het type suppletie (vooroeversuppletie of zandsuppletie). De sleephopperzuigers zullen het hele jaar, 7 dagen in de week, 24 uur per dag, actief zijn over 2013 en 2014. Het aantal winddagen varieert van 769 tot 953 dagen per jaar, afhankelijk van de ligging van de winlocatie. De totale hoeveelheid te winnen zand is maximaal 40 miljoen m³. Het zand wordt al varende met een snelheid van 2 à 4 knopen (4 à 7 km/uur) opgezogen.

In het kader van de Ontgrondingenwet is voor dezelfde drie winlocaties een vergunning aangevraagd en verleend. Door nu voor deze locaties ook een Nb-wet vergunning aan te vragen wordt vermeden dat het Hoogheemraadschap in latere instantie voor één of meer winlocaties een aanvullende aanvraag moet indienen. Het gelijktijdig aanvragen van een Nb-wet vergunning voor alle 3 locaties beperkt de administratieve lasten voor de aanvrager en de vergunningverlener.

Over de uiteindelijke keuze van de winkavel(s) en de voor de zandwinning in te zetten schepen heb ik in de vergunning nadere voorschriften opgenomen.

Het transporteren van zand

Voor de zandtransporten wordt gebruik gemaakt van sleepopperzuigers met een gemiddelde beugrootte van circa 7.000 m³. De sleepopperzuigers zullen in rechte lijn naar de suppletielocatie varen. De snelheid van de schepen bedraagt circa 15 knopen (circa 27 km/ uur). De af te leggen afstand van de winlocatie tot de suppletielocatie varieert van circa 20 km (uitgaande een landwaartse winlocatie) tot circa 30 km (bij een zeewaartse winlocatie). Eveneens afhankelijk van de te kiezen winlocatie varieert de totale cyclus (zuigen, varen, dumpen, terugvaren) van 230 minuten bij een landwaartse winlocatie tot 277 minuten bij een zeewaartse winlocatie.

Ik stel vast dat de sleepopperzuigers zullen varen door het zuidelijke deel van het Natura 2000-gebied 'Noordzeekustzone' waar in het kader van het VIBEG-akkoord van 15 december 2011 afspraken zijn gemaakt over regulering van de toegang tot het in vorenbedoelde akkoord aangeduide 'zone 1'- en 'zone 2'-gebied Petten. De praktische implementatie van vorenbedoelde afspraken zal plaatsvinden in een te nemen toegangsbeperkingsbesluit VIBEG dat, zodra genomen, ook zal gelden voor de in het kader van dit project in te zetten sleepopperzuiger(s). In de periode van 1 april tot 1 november zijn er geen beperkingen. In de winterperiode van 1 november tot 1 april zal rekening moeten worden gehouden met concentraties van zee-eenden en zal in overleg met het bevoegd gezag een corridor worden vastgelegd in het nog in te dienen werkplan.

Het aanbrengen van zand

De kustversterking vindt plaats op een tweetal locaties.

Het kustvak 'Callantsoog' wordt versterkt door een extra vooroeversuppletie van 50.000 m³. Deze komt bovenop de al in dit kustvak voorziene, maar niet aan de voorgenomen kustversterking gerelateerde vooroeversuppletie voor het onderhoud van de kust voor de komende 5 jaar van 500.000 m³. Beide suppleties zijn samengevoegd en inmiddels door Rijkswaterstaat (hierna: RWS) in het kader van de reguliere kustlijnverzorging in 2013 uitgevoerd. Versterking van het kustvak Callantsoog maakt geen onderdeel uit van de voorliggende aanvraag.

Het kustvak 'dijk en duinen tussen St. Maartenszee, Petten en Camperduin' wordt versterkt door middel van een grote zeewaartse zandaanvulling van circa 30

miljoen m³ zand. Binnen de voor dit kustvak onderscheiden 3 deelgebieden wordt de kustversterking als volgt uitgevoerd:

- In het deelgebied Pettermerduinen wordt tussen RSP 20.00 en 20.30 het nieuwe veiligheidsduin voor de bestaande dijk over een afstand van circa 300 meter doorgetrokken en vloeiend aangesloten op het bestaande duingebied bij Petten. De aansluiting resulteert in een verbreding en ophoging van het bestaande strand zeewaarts vanaf de duinvoet (min of meer de NAP + 4 meter lijn). Ter hoogte van Petten, bij de aansluiting op de bestaande dijk, krijgt het strand een breedte van tenminste 50 meter.
- Voor de HPZ wordt een nieuwe zandige waterkering aangelegd. Het zand wordt aangebracht op de onderwateroever voor de dijk, deels onder en deels boven water waarbij een nieuw strand en een veiligheidsduin worden gerealiseerd. Het zand, het geheel van veiligheidsduin, strand en vooroever, neemt de waterkerende functie van de bestaande dijk over. De HPZ verliest haar waterkerende functie. Het minimaal 75 meter en maximaal 100 meter brede veiligheidsduin wordt over de volledige lengte van de HPZ zeewaarts van de buitenberm van de bestaande HPZ, vanaf een niveau van de NAP + 5 meter hoogtelijn, aangelegd. Vanuit een oogpunt van veiligheid is de hoogte minimaal NAP + 7 meter en maximaal NAP + 12 meter, gelijk aan de bestaande HPZ.
- In het deelgebied bij Camperduin loopt de breedte van de versterking tussen RSP 26.00 en 28.00 geleidelijk terug en sluit zij aan op het bestaande strand en duin. Het veiligheidsduin voor de bestaande dijk wordt aan de zuidzijde over een afstand van circa 200 tot 300 meter doorgetrokken en vloeiend aangesloten op de Schoorlse Duinen. De aansluiting resulteert in een verbreding en ophoging van het bestaande strand zeewaarts vanaf de duinvoet (min of meer de NAP + 4 meter lijn).

Het op de kust te brengen zand wordt door sleeppopperzuigers aangevoerd. Afhankelijk van de locatie (waterdiepte) en vorm van kustversterking (onder water of hoger op het strand) wordt voor het suppleren een van de volgende methoden toegepast:

- onderlossen (ook wel klappen genoemd), een suppletievorm voor dieper water waarbij het zand via het openen van een klep in de bodem van het schip op de kust wordt gebracht;
- rainbowen, een suppletievorm voor ondieper vaarwater waarbij het zand vanuit een schip op de ondiepe onderwateroever wordt gespoten;
- walpersen, een suppletievorm waarbij het schip aan een persleiding koppelt en het zand via een leiding naar de kust wordt geperst, waar het vervolgens met bulldozers, shovels en dumpers in profiel wordt afgewerkt.

Ik stel vast dat de wijze van uitvoering van de suppletie passend is beoordeeld. Ik verbind aan de vergunning voorschriften die zien op nadere uitwerking van de wijze van suppletie in een aan mij aan te bieden werkplan en het melden van de hoeveelheid te suppleren zand.

Voor een uitgebreidere beschrijving van de voorgenomen activiteiten wordt kortheidshalve verwezen naar beide bij de aanvraag gevoegde passende beoordelingen en het Projectplan.

Toekomstig gebruik

Na de aanlegfase volgt ook de gebruiksfase. Voor zover dit in dienst staat van het instandhouden van een duurzame veilige kustlijn waarvoor ik bevoegd ben, heeft dit betrekking op het aanbrengen van onderhoudszand. Het overige gebruik, zijnde het recreatieve gebruik van zowel het nieuwe strand als het nieuwe fietspad, valt onder de bevoegdheid van de provincie.

WETTELIJK KADER

In relatie tot de betrokken natuurmonumenten zijn relevant de artikelen 60, 10a (lid 1 en lid 3) en artikel 15a (lid 2) van de Nb-wet 1998.

Natura 2000-gebieden

In relatie tot de betrokken Natura 2000-gebieden zijn in deze relevant de artikelen 19d (lid 1), 19e, 19ia en het artikel 19f (lid 1) van de Nb-wet 1998.

De exacte wetsteksten zijn te raadplegen op www.overheid.nl onder 'wet- en regelgeving'.

BELEID

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte vastgesteld, als opvolger van de Nota Ruimte. Volgens de structuurvisie is het Rijk verantwoordelijk voor en door de EU aanspreekbaar op het nakomen van de in internationaal verband aangegane verplichtingen, inclusief Biodiversiteitsverdrag en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Het Rijk stelt kaders waarbinnen de provincies een provinciaal en landsgrensoverschrijdend natuurnetwerk, zijnde de herijkte nationale Ecologische Hoofdstructuur (EHS), begrenzen, beschermen en onderhouden. Tot de herijkte EHS behoren de Natura 2000-gebieden, de Nationale Parken, de Noordzee en de grote wateren inclusief de grote rivieren. De natuur in de EHS blijft goed beschermd met een 'nee, tenzij'-regime in relatie tot de wezenlijke kenmerken en waarden. Het gaat daarbij om: waardevolle aspecten zoals natuurschoon, schoon water, het aanwezig zijn van bepaalde plant- of diersoorten, gebieden van aardwetenschappelijk belang en het afwezig zijn van lawaai.

In de Structuurvisie staat ten aanzien van de zandwinning en -suppletie – voor zover in het onderhavige geval van belang – het volgende vermeld:

"Het Rijk beschermt de primaire waterkeringen (dijken, dammen, kunstwerken en duinen) die in beheer zijn bij het Rijk evenals het kustfundament. Ook stelt het Rijk de normen voor de primaire waterkeringen, ook die in beheer bij waterschappen. Primaire waterkeringen bieden, in combinatie met de hoge gronden, bescherming tegen overstroming vanuit de buitenwateren (de wateren waarvan de waterstand direct beïnvloed wordt bij stormvloed of

hoge waterstanden van de grote rivieren, het IJsselmeer, het Markermeer en de zee). De staat van de primaire keringen wordt in een meerjaarlijkse toetsing in beeld gebracht. In het Deltaprogramma worden de opgaven voor de primaire keringen voor de korte en lange termijn inzichtelijk gemaakt. Het beleid om de hoogte van het kustfundament te laten meegroeien met de zeespiegelstijging door zand toe te voegen wordt doorgezet. Daarbij wordt zo veel mogelijk gebruikgemaakt van de natuurlijke dynamiek van het zandige systeem van de kust (zandbewegingen door golven, stroom, wind). Om dit systeem integraal te kunnen beheren, wordt het kustfundament ruimtelijk beschermd met een 'jamins, nee-tenzij'-regime (conform Nationaal Waterplan).

In het nationale Deltaprogramma werken de gezamenlijke overheden onder regie van de Deltacommissaris aan een totaalpakket van water- en ruimtelijke oplossingen om Nederland vanaf 2015 ook voor de volgende generaties te beschermen tegen hoogwater en te zorgen voor voldoende zoet water. Daarbij wordt nagegaan of de bestaande normen, regels en afspraken met betrekking tot de waterveiligheid, zoetwatervoorziening en de ruimtelijke inrichting daarvan aangepast moeten worden. Randvoorwaarde daarbij is dat afwenteling op andere partijen, gebieden en toekomstige generaties wordt voorkomen en dat de lopende uitvoeringsprogramma's zijn uitgevoerd. Het Deltaprogramma omvat verschillende deelprogramma's.

Het deelprogramma Kust richt zich op het formuleren van een strategie voor de langetermijnveiligheid van de kust in samenhang met andere ontwikkelingsmogelijkheden"

Nationaal Waterplan

In december 2009 heeft het kabinet het Nationaal Waterplan vastgesteld. Het Nationaal Waterplan is de opvolger van de Vierde Nota Waterhuishouding uit 1998 en vervangt alle voorgaande nota's waterhuishouding. Het Nationaal Waterplan is opgesteld op basis van de Waterwet die met ingang van 22 december 2009 van kracht is. Het plan geeft op hoofdlijnen aan welk beleid het Rijk in de periode 2009 - 2015 voert om te komen tot een duurzaam waterbeheer. Het Nationaal Waterplan richt zich op bescherming tegen overstromingen, voldoende en schoon water en diverse vormen van gebruik van water. Ook worden de maatregelen genoemd die hiervoor worden genomen. In het Nationaal Waterplan is een eerste uitwerking gegeven aan het Deltaprogramma dat wordt opgesteld naar aanleiding van het advies van de Deltacommissie in 2008. Dit programma is gericht op duurzame veiligheid en zoetwatervoorziening.

Het Nationaal Waterplan verwijst naar het Hoogwaterbeschermingsplan en baseert de te maken keuzes op diverse klimaatscenario's. In relatie tot de kust zegt het plan het volgende:

"Het kabinet kiest ervoor de hoogte van het kustfundament te laten meegroeien met de zeespiegelstijging door zand toe te voegen. Dit gebeurt zoveel mogelijk door zand op een natuurlijke wijze langs de kust te verspreiden en verplaatsen. Daarnaast kiest het kabinet ervoor gebieden in samenhang te ontwikkelen. In het bestaande kustgebied moeten natuur, economie en toegankelijkheid en bereikbaarheid zich daardoor evenwichtig kunnen ontwikkelen. Om in de toekomst meer ruimte te bieden voor functies in het kustgebied, heeft de Deltacommissie de suggestie gedaan de kustlijn uit te bouwen. Het rijk doet in het kader van het Deltaprogramma een verkenning naar de haalbaarheid hiervan."

Beleidsnota Noordzee

De toenmalige Minister van Verkeer en Waterstaat heeft in december 2009 de Beleidsnota Noordzee vastgesteld. De nota die geldt voor de periode 2009 – 2015, is een bijlage bij het Nationaal Waterplan en heeft tot doel om transparantie te bieden over de beleidskeuzen in het Nationaal Waterplan over het Noordzeebeleid van het rijk.

De beleidsnota formuleert de volgende algemene beleidskeuze voor de Noordzee: *"Het kabinet kiest voor een duurzaam, ruimte-efficiënt en veilig gebruik van de Noordzee in evenwicht met het mariene eco-systeem zoals vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water, de Kaderrichtlijn Mariene Strategie en de Vogel- en Habitatrichtlijn. Het doel is om het mariene ecosysteem te beschermen en te ontwikkelen."*

Voor zandwinning en suppletie gelden conform de Beleidsnota Noordzee deze uitgangspunten:

- ". Voldoende ruimte voor zandwinning ten behoeve van de kustbescherming, tegengaan van overstromingsrisico's en ophoogzand voor op het land;*
- . Inzet op zand winnen dieper dan 2 meter, om de negatieve effecten van zandwinning te beperken en de beschikbaarheid van zand tussen -20 meter dieptelijn en de 12-mijlszone zolang mogelijk te garanderen."*

VERGUNNINGPLICHT

De aangevraagde activiteiten vinden plaats in of nabij de Natura 2000-gebied 'Noordzeekustzone', 'Schoorlse Duinen', Zwanenwater & Pettemerduinen' en 'Duinen Den Helder – Callantsoog'. De gebieden 'Schoorlse Duinen', 'Hargergat' en 'Duinen van Den Helder en Callantsoog' zijn ook onder de Nb-wet '67 aangewezen als beschermd- en/of staatsnatuurmonument. De status beschermd natuurmonument voor 'Duinen van Den Helder en Callantsoog', 'Schoorlse Duinen' en 'Hargergat' is vervallen bij de definitieve aanwijzing van de Natura 2000-gebieden 'Duinen Den Helder – Callantsoog' respectievelijk 'Schoorlse Duinen'.

Daarnaast hebben de activiteiten mogelijk een effect op het Natura 2000-gebied Waddenzee en 4 Natura 2000-gebieden in de Zeeuwse en Zuid-Hollandse Delta, te weten Westerschelde & Saeftinghe, Oosterschelde, Grevelingen en Haringvliet. De gebieden 'Waddenzee' en 'Oosterschelde' alsmede 'Schor van Waarde', 'Verdronken Zwarte Polder' en 'Verdronken Land van Saeftinghe' (de laatste 3 gebieden liggen binnen het Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe') zijn onder de Nb-wet '67 aangewezen als beschermd- en/of staatsnatuurmonument. De status beschermd natuurmonument voor 'Waddenzee', 'Oosterschelde', 'Schor van Waarde', 'Verdronken Zwarte Polder' en 'Verdronken Land van Saeftinghe' is vervallen met de definitieve aanwijzing van de Natura 2000-gebieden 'Waddenzee', 'Oosterschelde' en 'Westerschelde & Saeftinghe'.

Voor het project zijn twee bevoegd gezagen verantwoordelijk voor de vergunning op grond van de Nb-wet 1998: Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland (de provincie) en de Staatssecretaris van EZ. Voor het overzicht van de

door de provincie dan wel EZ te beoordelen projectonderdelen verwijs ik naar het schema op blz. 1 en 2 van de vergunning.

Ik stel vast dat de aangevraagde activiteiten mogelijk negatieve gevolgen kunnen hebben op de hiervoor genoemde beschermd natuurmonumenten dan wel mogelijk de natuurlijke waarden en kenmerken van de eveneens hiervoor genoemde beschermde Natura 2000-gebieden kunnen aantasten respectievelijk significant negatieve effecten kunnen hebben. Om die reden ben ik van mening dat de voorgenomen activiteiten vergunningplichtig zijn onder de Nb-wet 1998.

BESCHERMDE NATUURWAARDEN

Beheerplan

In dit geval kan vastgesteld worden dat ten aanzien van de voorgenomen activiteit, op het moment van besluitvorming, geen beletsel voortvloeit uit enig beheerplan op basis van de Nb-wet 1998.

Geen beheer

De voorgenomen activiteit vormt een project dat geen direct verband heeft met of nodig is voor het beheer van het betrokken Natura 2000-gebied. De voorgenomen activiteit is voorts nog niet eerder beoordeeld in het kader van de Nb-wet 1998.

Mogelijk significante gevolgen

Op grond van artikel 19f, lid 1, van de Nb-wet 1998 in combinatie met artikel 19g, lid 1, van de Nb-wet 1998 dient een passende beoordeling aangeleverd te worden door de initiatiefnemer. Het Europese Hof van Justitie heeft in haar uitspraak van 7 september 2004 aangegeven dat een passende beoordeling slechts dan achterwege kan worden gelaten indien op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat uitvoering van de werkzaamheden afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor dat gebied.

In dit geval kunnen dergelijke gevolgen niet bij voorbaat uitgesloten worden. Ik concludeer dat een passende beoordeling vereist is. U heeft een dergelijke passende beoordeling bij uw aanvraag gevoegd. In het onderstaande volgt mijn beoordeling van uw effectenanalyse en conclusies.

De gevraagde vergunning kan slechts verleend worden, indien ik mij ervan heb kunnen verzekeren dat de beschermde waarden van de desbetreffende gebieden niet aangetast zullen worden.

De diverse beschermde waarden van de betrokken Natura 2000-gebieden alsmede de wezenlijke kenmerken en waarden van de desbetreffende natuurmonumenten staan vermeld op www.rijksoverheid.nl ('Onderwerpen' > 'Natuur' > 'Natura 2000').

Ik merk op dat de betrokken Natura 2000-gebieden 'Waddenzee', 'Schoorlse Duinen', 'Duinen Den Helder – Callantsoog', 'Oosterschelde' en 'Westerschelde & Saefthinghe' het betrokken natuurmonument – het gaat om 'Waddenzee', 'Schoorlse Duinen', 'Hargergat', 'Duinen van Den Helder en Callantsoog', 'Oosterschelde', 'Schor van Waarde', 'Verdronken Zwarte Polder' en 'Verdronken Land van Saeftinge' – volledig omsluiten. Omwille van inzicht in de wezenlijke kenmerken en waarden waarvoor deze natuurmonumenten zijn aangewezen (deze waarden maken immers sinds de inwerkingtreding van de Nb-wet 1998 deel uit van de betrokken Natura 2000-gebieden) worden deze, voor zover relevant, inhoudelijk meegenomen in de onderstaande beoordeling.

Selectie van relevante natuurwaarden

In relatie tot de betrokken Natura 2000-gebieden blijkt uit de bij de aanvraag aangeleverde documentatie dat op de volgende habitattypen- en soorten mogelijk effecten kunnen optreden: Permanent overstroomde zandplaten, Slik- en zandplaten, Embryonale duinen, Witte duinen, Grijze duinen, Duinheiden met kraaihei, Duinheiden met struikhei, Duinbossen, Vochtige duinvalleien, Heischrale graslanden, Blauwgraslanden, Zeeprik, Rivierprik, Fint, Bruinvis, Grijze zeehond en Gewone zeehond.

Voor wat de beschermde vogelsoorten van deze gebieden betreft, zijn in de passende beoordeling de navolgende vogelsoorten in dat kader geselecteerd: Toppereend, Eidereend, Zwarte zee-eend, Scholekster, Kanoet, Steenloper, Grote stern en overige niet-broedvogels (Aalscholver, strandlopers (met name Drieteenstrandloper), meeuwen – vooral Dwergmeeuw – en duikers, met name Parelduiker en Roodkeelduiker).

Met betrekking tot de in de passende beoordelingen geselecteerde beschermde habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten, merk ik deze als volledig en juist aan.

PASSENDE BEOORDELING

Ecologie

De passende beoordeling geeft een overzicht van de voor de toetsing van de aanleg en het gebruik van de kustversterking Zwakke Schakels Noord-Holland relevante effecten en effectmechanismen.

In het onderstaande ga ik nader op de in de passende beoordeling beschreven effecten in. Het effect van 'verstoring' in relatie tot habitatsoorten en vogelsoorten wordt niet afzonderlijk besproken, maar meegenomen onder het kopje 'wijziging omvang leefgebied'.

Habitattypen

Wijziging omvang habitattypen

Oppervlakteverlies

Permanent overstroomde zandplaten en Slik- en zandplaten

Er treedt een blijvend oppervlakteverlies van het habitatype 1110B op ten gevolge van de zandsuppletie doordat de landwaartse grens van het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone (die ligt op de laagwaterlijn) zeewaarts wordt verlegd. Over een lengte van 10 kilometer gaat in totaal maximaal 400 hectare verloren, als jaarlijks op de koppen aan de noord- en zuidzijde van de suppletie en vijfjaarlijks op het middenstuk onderhoudszand moet worden aangebracht. Wanneer de suppletie wordt gerealiseerd via een kustuitbouw van maximaal 500 meter (zodat alleen 10 jaarlijks onderhoud noodzakelijk is), dan zal het totale oppervlakteverlies van habitatype 1110B maximaal 500 hectare bedragen. Afgemeten tegen de totale omvang van het habitatype binnen het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone gaat het om maximaal 0,28% respectievelijk maximaal 0,34% van het totale oppervlakte 1110B. Het oppervlakteverlies doet geen afbreuk aan de kwaliteit van het habitatype in de rest van het gebied. Er is daar geen significante aantasting van structuur en functie of een negatieve invloed op de typische soorten van het habitatype. Het projectgebied vervult bovendien geen essentiële ecologische functie in relatie tot de relevante Natura 2000-instandhoudingsdoelen ten opzichte van de rest van het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone; er zijn geen unieke waarden zoals hoge schelpdierconcentraties.

De afname van het huidige areaal met maximaal 500 ha zal (met de huidige toetsingsmethoden) geen significant ecologisch effect op de instandhoudingsdoelstellingen opleveren. De ter plekke van de voorgenomen zandsuppletie aanwezige geringe kwaliteit van habitatype 1110B in termen van ontbrekende grote schelpdierconcentraties en het geringe aantal typische soorten is kenmerkend voor de hoog dynamische zone waarin dit deel van het habitatype is gelegen. De Passende beoordeling zandwinning duidt voorts op de afwezigheid op en rond de locatie van de zandsuppletie van grote aantallen eiders en toppers die foerageren op schelpdieren (waaronder *Spisula* en *Ensis*). Grote schelpdierconcentraties komen hier derhalve op dit moment niet voor. Gelet op het voorafgaande en het gegeven dat de staat van instandhouding van habitatype 1110B in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone qua oppervlakte als gunstig wordt beoordeeld, kom ik tot de conclusie dat het verlies van maximaal 500 ha van dit habitatype als niet significant negatief moet worden beschouwd. Ook zonder deze 500 ha blijft ruim voldoende oppervlakte van habitatype 1110B in het Natura 2000-gebied 'Noordzeekustzone' over en kan het deel van de instandhoudingsdoelstelling dat gericht is op verbetering van de kwaliteit, nog altijd gehaald worden. Met het permanent verdwijnen van maximaal 500 ha nemen de potenties voor kwaliteitsverbetering van dit habitatype binnen 'Noordzeekustzone' niet af, omdat deze ter plekke van de zandsuppletie als laag ingeschat moeten worden en er elders binnen 'Noordzeekustzone' meer kansen voor kwaliteitsverbetering zijn.

Het oppervlakteverlies van habitatype 1110B ten gevolge van de zandsuppletie kan permanente effecten hebben op de kwaliteit van het overgebleven deel van dit habitatype in Noordzeekustzone. Aan de hand van de in de passende beoordeling beschreven kwaliteitscriteria van dit habitatype worden deze permanente effecten voor wat betreft het kustvak 'dijk en duinen tussen St. Maartenszee, Petten en Camperduin' in beeld gebracht. Meer informatie hierover is terug te vinden op blz. 77-79 van de passende beoordeling.

De zandsuppletie in het kustvak 'dijk en duinen tussen St. Maartenszee, Petten en Camperduin' waar het gaat om het onderwaterdeel van de suppletie, veroorzaakt geen aantasting van de kwaliteit. Het effect is tijdelijk, omdat de zeebodem zich weer zal herstellen.

De over een lengte van circa 2.5 kilometer met een breedte van maximaal 200 meter uit te voeren vooroever-suppletie bij Callantssoog heeft eveneens tijdelijke effecten hebben op de in de passende beoordeling beschreven kwaliteitscriteria van habitatype 1110B. Voor meer informatie zie blz. 79-81 van de passende beoordeling.

Naar aanleiding van het voorafgaande stel ik vast dat de kwaliteit van habitatype 1110B als geheel geen wezenlijke verandering ondervindt door het uitvoeren van een grootschalige zandsuppletie in het kustvak dijk en duinen tussen St. Maartenszee, Petten en Camperduin. Waar de kustlijn opschuift door de aanleg van een strand en een veiligheidsduin gaan kenmerken die wezenlijk zijn voor de kwaliteit van dit habitatype (zoals op de suppletielocatie aanwezige bodemfauna) blijvend verloren. Ik stel ook vast dat dit verlies lokaal is en niet leidt tot aantasting van de kwaliteit van habitatype 1110B buiten de suppletielocatie, omdat soorten zich weer kunnen hervestigen. Het ontstaan van een nieuwe kustlijn leidt tot een meer natuurlijke situatie en dat zal uiteindelijk een positief effect hebben op de kwaliteit van habitatype 1110B. En waar de zandsuppletie plaatsvindt ter hoogte van de duinen en door het zand strandhoofden worden bedekt, is er geen sprake van kwaliteitsverlies, omdat de delen tussen de strandhoofden inclusief de strandhoofden zelf evenals de steenstructuur van de HPZ geen deel uitmaken van het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone en ook niet bepalend zijn voor de kwaliteitskenmerken van het habitatype. Ik stel verder vast dat de onderwatersuppleties in beide kustvakken leiden tot een tijdelijk kwaliteitsverlies voor habitatype 1110B. Afhankelijk van de snelheid waarop en de mate waarin herstel optreedt, moet veeleer worden gesproken van een semipermanent effect. Een belangrijke factor in het herstelproces is de keuze voor de onderhoudsperiode van de nieuwe kustlijn die mede bepalend is door de omvang van het oppervlakteverlies van habitatype 1110B. De keuze is in die zin lastig, omdat een kortere onderhoudsfrequentie, namelijk elke 5 jaar, enerzijds zal leiden tot een in omvang kleiner kwaliteitsverlies, anderzijds tot een hernieuwde verstoring van het volledige herstel van de soortenrijkdom op de locaties van de zandsuppletie dat ook na 5 jaar bereikt is. Een groter aandeel van de vooroever-suppletie ten opzichte van de bovenwater-/strandsuppletie met als consequentie een hogere onderhoudsfrequentie, namelijk om de 10 jaar, leidt

blijkens de informatie van de passende beoordeling tot een grotere omvang van de oppervlakte waarover tijdelijk kwaliteitsverlies optreedt, maar ook tot een geringere omvang van het permanente oppervlakteverlies. Los van het rendementsaspect is een groter aandeel van de onderwatersuppletie ook om ecologische redenen beter, omdat de verstoringvrije periode langer wordt en een nieuw ecologisch evenwicht bereikt wordt. Een niet onbelangrijk voordeel is dat zo ook de omvang van het permanente oppervlakteverlies kleiner wordt. Dit alles overwegende en gezien de in de passende beoordeling beschreven aard van de gevolgen van de vooroeversuppleties op de kwaliteitskenmerken van dit habitatype en de ter plekke aanwezige geringe aantallen en diversiteit qua bodemfauna, vissoorten, schelpdieren concludeer ik dat er geen sprake is van een significant negatief effect op het aspect kwaliteit van habitatype 1110B door uitvoering van de zandsuppleties.

Om het natuurlijke herstel van de kwaliteitskenmerken te bevorderen en het uiteindelijke oppervlakteverlies van habitatype 1110B te beperken verbind ik aan de vergunning een voorschrift dat ziet op een grotere omvang van de suppletie onder water dan de suppletie boven water voor het middengebied in het kustvak 'dijk en duinen tussen St. Maartenszee, Petten en Camperduin'.

Zandwinning

De zandwinning kan effecten hebben op de kwaliteit van habitatype 1110B in het Natura 2000-gebied 'Noordzeekustzone' en van de habitatypen Permanent overstroomde zandplaten, subtype getijdengebied (hierna: habitatype 1110A) respectievelijk Slik- en zandplaten, subtype getijdengebied (hierna: habitatype 1140A) in het Natura 2000-gebied 'Waddenzee' in relatie tot slib, productiviteit en schelpdieren.

Door de (bagger-)werkzaamheden voor de zandwinning wordt slib opgewerveld. Waar dit in de waterkolom terecht komt, zorgt dit voor vertroebeling. Bij baggerwerkzaamheden ten behoeve van de zandwinning ontstaat veel vertroebeling door de overflow van water met fijn sediment (slib) dat tijdens de zandwinningsactiviteiten weer terug in het water stroomt. De slibconcentratie in het water als gevolg van de overflow tijdens de zandwinning zal alleen in de directe omgeving van de winningslocatie sterk toenemen. Uit de modelstudie voor zandwinning in Noordzeekustzone blijkt dat de berekende effecten van slib niet leiden tot effecten op de conditie en groei van Ensis (Amerikaanse zwaardschede) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De primaire productie (de hoeveelheid fytoplankton) neemt mogelijk tijdelijk iets af. vertroebeling zorgt voor vermindering van de hoeveelheid zonlicht dat in het water doordringt en hierdoor kan deze primaire productie – voor zover deze niet gelimiteerd is door andere factoren zoals nutriënten – afnemen. De modelstudie voor Waddenzee voorspelt evenwel slechts een beperkte afname van de primaire productie als gevolg van vertroebeling door de zandwinning.

De effecten van zandwinning op schelpdierconcentraties en de doorwerking hiervan op doorzicht, nutriëntentransport, primaire productie en scheldieren zijn onderzocht middels numerieke modellen. De uitkomsten van deze berekeningen is voor Noordzeekustzone dat de zandwinscenario's een bijna niet waarneembaar

effect hebben op conditie en groei van zwaardschedes (als indicatorsoort). De groeisnelheden over de gehele populatie verschillen niet ten opzichte van de autonome situatie. Er is op locaties in de nabijheid van de zandwinning wel enig effect op de populatiesamenstelling van schelpdieren, maar dit effect is niet groot genoeg om een effect op de gehele populatie te veroorzaken. Op deze basis kunnen effecten op de primaire productie en schelpdieren in Noordzeekustzone dan ook worden uitgesloten (en daarmee ook effecten op habitattype 1110B).

Ik deel deze conclusie. De geringe maar niet significant negatieve effecten van de zandwinning brengt de realisatie van het verbeterdoel in relatie tot de kwaliteit van habitattype 1110B in 'Noordzeekustzone' niet in gevaar.

Voor de westelijke Waddenzee voorspellen de modellen dat als gevolg van vertroebeling een beperkte afname van primaire productie zal optreden. Deze beperkte afname is zo gering dat zij binnen de onzekerheden van de modeluitkomsten valt. Derhalve worden significante effecten op de kwaliteitsaspecten van habitattype 1110A en habitattype 1140A – dat zijn plankton en benthos – uitgesloten.

Ik onderschrijf de bovenstaande redenering en kom tot de conclusie dat de zandwinning ten behoeve van het project Zwakke Schakels Noord-Holland zal leiden tot zeer gering negatief, maar zeker niet tot significant negatieve effecten op de kwaliteit van beide betreffende habitattypen in de Waddenzee. Dat betekent dat er vanuit dit project geen belemmeringen zijn voor het halen van de instandhoudingsdoelstelling 'behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit' voor zowel habitattype 1110A als habitattype 1140A in 'Waddenzee'.

Embryonale duinen, Witte duinen en overige duinhabitattypen

Het habitattype Embryonale duinen komt in en nabij het projectgebied niet voor binnen de grenzen van de Natura 2000-gebieden. Het habitattype Witte duinen komt in goed ontwikkelde staat voor op het hoge deel van het strand ten noorden van Groote Keeten. De noordgrens van de strandsuppletie ligt bij Groote Keeten. Aangezien de zandsuppleties plaatsvinden op het strand en in de vooroever worden beide hiervoor genoemde habitattypen niet direct door de zandsuppletie beïnvloed. Alle andere duinhabitattypen liggen op grotere afstand van de ingreep. Derhalve kunnen directe effecten van de suppleties op de dynamische duinhabitattypen Embryonale duinen en Witte Duinen, alsook directe effecten op de overige habitattypen van de duinen worden uitgesloten.

Ik stel vast dat het habitattype Embryonale duinen voorkomt binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied 'Schoorlse Duinen'. Het vorenbedoelde habitattype is aangetroffen op het strand ten zuiden van kilometerpaal 27,50 dat, gelet op het voorkomen van Embryonale duinen, vanaf dit punt bij de definitieve aanwijzing van Schoorlse Duinen is opgenomen binnen de begrenzing van dit Natura 2000-gebied. Aangezien de zandsuppletie ter hoogte van Schoorlse Duinen boven water reikt tot kilometerpaal annex raai 27,00 treedt geen bedekking van Embryonale duinen met suppletiezand op. Bedekking van het habitattype Witte duinen dat in

de zeereep van de Pettermerduinen en Schoorlse Duinen aanwezig is, en van de overige duinhabitattypen die verder landinwaarts worden aangetroffen, kan op grond van hun ligging ten opzichte van het strand en de vooroever worden uitgesloten. Er is dus ook naar mijn mening geen sprake van oppervlakteverlies van Witte duinen en de overige duinhabitattypen.

Vermesting

De inzet van hydraulische graafmachines, shovels, bulldozers, dumpers en sleepopperzuigers ten behoeve van de strand- en vooroeversuppletie inclusief de aanleg van het veiligheidsduin leidt tot een extra emissie van onder andere stikstofoxiden. Daarnaast vindt extra emissie van stikstof plaats door een draadkraan en loader ten behoeve van het verwijderen van de damwanden ter hoogte van Petten. Het effect van de laatst genoemde werkzaamheden wordt door de provincie beoordeeld. De passende beoordeling maakt geen onderscheid in de stikstofemissie/-depositie door de zandsuppletie enerzijds en de stikstofemissie/-depositie door het verwijderen van de damwand anderzijds. De berekende effecten zijn de optelsom van de depositie van beide type werkzaamheden. Voor berekening van de stikstofeffecten is gebruik gemaakt van het OPS model van het RIVM.

Hieronder ga ik nader in op de effecten van extra stikstofdepositie op de voor verzuring/vermesting gevoelige habitattypen in 'Duinen Den Helder – Callantsoog', 'Zwanenwater & Pettermerduinen' en 'Schoorlse Duinen'.

Grijze duinen

Het gaat om de subtypen kalkrijk (hierna: habitatype 2130A) in 'Zwanenwater & Pettermerduinen' en 'Schoorlse Duinen', kalkarm (hierna: habitatype 2130B) in 'Duinen Den Helder – Callantsoog', 'Zwanenwater & Pettermerduinen' en 'Schoorlse Duinen', en heischraal (hierna: habitatype 2130C) in 'Duinen Den Helder – Callantsoog'. Van alle aanwezige habitattypen hebben Grijze duinen de meeste kritische depositiewaarde (hierna: kdw), namelijk 714 mol/ha/jaar. De tijdelijke toename van stikstofdepositie leidt in alle 3 Natura 2000-gebieden tot een eveneens tijdelijke overschrijding van de kdw voor dit habitatype, die overigens ook in de autonome situatie al wordt overschreden. De maximale achtergronddepositie lag in 2011 op waarden tussen de 1490 mol/ha/jaar en 1820 mol/ha/jaar. De extra overschrijding van de kdw voor habitatype 2130B bedraagt maximaal 10 mol/ha in 'Duinen Den Helder - Callantsoog', 38 mol/ha in 'Zwanenwater & Pettermerduinen' en 22 mol/ha in 'Schoorlse Duinen'. De extra overschrijding van de kdw voor habitatype 2130A in 'Schoorlse Duinen' bedraagt maximaal 32 mol/ha en voor habitatype 2130C in 'Duinen Den Helder – Callantsoog' 8 mol/ha.

Depositie van atmosferische stikstof komt met name beschikbaar voor de vegetatie gedurende het groeiseizoen, zijnde globaal de periode april tot juni. Door de diepe grondwaterstanden zal de stikstof die buiten het groeiseizoen valt, grotendeels uitspoelen naar het grondwater en daarmee niet beschikbaar zijn voor de vegetatie. Omdat gedurende het badseizoen (medio mei tot begin september)

geen suppletie plaatsvindt bij de koppen van de zeewering, zal de depositie ten gevolge van het project in het zuidelijk deel van de Pettermerduinen in die periode afnemen. Omdat de buiten het groeiseizoen gedeponeerde stikstof in de droge delen vrijwel geheel uitspoelt en de depositie in delen van de gebieden gedurende een gedeelte van het groeiseizoen afneemt door het stilleggen van de werkzaamheden bij de strandpaviljoens, is de hoeveelheid stikstof die invloed kan uitoefenen op de vegetatie, aanmerkelijk kleiner dan in de berekeningen. Het uiteindelijke projecteffect van de aanleg op Grijze duinen betreft 0,4-0,5 mol/ha/jaar in 'Duinen Den Helder – Callantsoog', 1,0 mol/ha/jaar in 'Zwanenwater & Pettermerduinen' en 0,6-0,8 mol/ha/jaar in 'Schoorlse Duinen'. Een dergelijke toename leidt niet tot een wezenlijke verandering in vegetaties of versnelling van vergrassing en verruiging. Een dermate kleine depositie heeft geen zichtbare invloed op de kwaliteit van habitattypen.

Ik stel vast dat de suppletiewerkzaamheden leiden tot een eenmalige toename van de stikstofdepositie op het habitatype Grijze duinen dat in verschillende subtypen aanwezig is in de drie betrokken Natura 2000-gebieden. Ik teken aan dat de verhoogde stikstofdepositie door de zandsuppletie in de tijd beperkt is, omdat zij niet plaatsvindt tijdens het badseizoen dat grotendeels samenvalt met het groeiseizoen. Daarbij moet echter wel worden bedacht dat het groeiseizoen in de laatste 10 jaar volgens de metingen van het KNMI gemiddeld een maand langer is geworden en dus eerder dan in april begint. Daar staat weer tegenover dat er – tot aan de start van het groeiseizoen – niet alleen sprake is van uitspoeling, maar ook van verwaaiing van stikstofcomponenten. De uitspoeling en verwaaiing alsmede de consumptie door de bodemfauna maken dat de stikstofcomponenten bij de start van het groeiseizoen niet meer beschikbaar zullen zijn. De ligging dicht achter de zeereep is in dat verband een belangrijke factor door de verstuiwing die juist hier plaatsvindt en waar de directe invloed van de verhoogde stikstofdepositie ook het hoogst is.

Samenvattend stel ik vast dat de kritische depositiewaarde voor Grijze duinen gedurende een groot deel van het jaar – acht maanden – gedurende twee jaar extra overschreden wordt. Het gaat om een tijdelijke toename van stikstofdepositie. Derhalve kan dit effect op Grijze duinen in de drie betrokken Natura 2000-gebieden ook naar mijn mening als niet-significant worden beschouwd en kan de instandhoudingsdoelstelling 'behoud oppervlakte en kwaliteit' voor habitatype 2130A in 'Zwanenwater & Pettermerduinen' en 'Schoorlse Duinen' alsmede voor habitatype 2130B+C in 'Duinen Den Helder – Callantsoog' respectievelijk 'vergroting oppervlakte en verbetering kwaliteit' voor habitatype 2130B in 'Zwanenwater & Pettermerduinen' en 'Schoorlse Duinen' onverkort gehaald worden.

Overige habitattypen

Voor deze habitattypen vindt toename van stikstofdepositie boven de kdw plaats op specifieke locaties in de Natura 2000-gebieden waar al sprake is van een relatief hoge actuele achtergronddepositie: maximaal 1520-1730 mol/ha/jaar in 'Duinen Den Helder – Callantsoog', 1365-1680 mol/ha/jaar in 'Zwanenwater &

Petteerderduinen' en 1400-1886 mol/ha/jaar in 'Schoorlse Duinen'. De extra eenmalige depositie door het project bedraagt maximaal 5 mol/ha voor habitattypen 2180C in 'Schoorlse Duinen' tot maximaal 33 mol/ha voor habitattypen 2140B en habitattypen 2150 in 'Zwanenwater & Petteerderduinen'. Het uiteindelijke projecteffect ten gevolge van de aanleg is berekend op 0,4-0,5 mol/ha/jaar in 'Duinen Den Helder – Callantsoog', 0,5-1,7 mol/ha/jaar in 'Zwanenwater & Petteerderduinen' en 0,1-0,8 mol/ha/jaar in 'Schoorlse Duinen'. Voor meer gedetailleerde informatie per habitattypen/per Natura 2000-gebied wordt verwezen naar de tabel op blz. 85 van de passende beoordeling.

Voor de droge habitattypen (heide en bossen) geldt voor wat betreft de beschikbaarheid van stikstof in het groeiseizoen een vergelijkbaar mechanisme als bij de droge graslanden. Op de meeste plaatsen heeft het stopzetten van werkzaamheden aan de koppen van de zeeoever vanwege de grotere afstand weinig invloed. De beschikbare stikstof voor de drogere habitattypen is maximaal 0,8 mol/ha/jaar en analoog aan de droge duingraslanden heeft deze bijdrage geen meetbare gevolgen voor de vegetatie.

Bij de nattere habitattypen (vochtige duinvalleien en blauwgraslanden) zal stikstof niet uitspoelen, maar, voor zover niet vastgelegd in de bodem, beschikbaar komen voor de vegetatie. De maximale extra hoeveelheid stikstof van eenmalig 1,7 mol/ha/jaar heeft geen meetbare gevolgen voor de vegetatie. De toename van stikstof kan worden opgevangen binnen het huidige beheer van de Natura 2000-gebieden. Het beheer bestaat uit beweiden met runderen en paarden, maaien, het bestrijden van struweelopslag, het stimuleren van verstuiwing en op kleine schaal plaggen. Ook vinden er periodieke herstel-/vernattingsmaatregelen plaats.

Op grond van bovenstaande informatie stel ik vast dat de tijdelijke toename van stikstofdepositie leidt tot extra overschrijding van de kritische depositiewaarde voor de overige duinhabitattypen alsmede voor de habitattypen Heischrale graslanden en Blauwgraslanden op plaatsen waar de kdw van de desbetreffende habitattypen in de huidige situatie ook al overschreden wordt. Het gaat om een eenmalige toename van stikstofdepositie. Derhalve kan ook het effect op deze habitattypen als niet-significant worden beschouwd en zijn er geen belemmeringen om de instandhoudingsdoelstelling 'behoud oppervlakte en kwaliteit' voor habitattypen 2140A in 'Zwanenwater & Petteerderduinen', habitattypen 2140B in 'Duinen Den Helder – Callantsoog' en 'Zwanenwater & Petteerderduinen', Duinheiden met struikheide in 'Zwanenwater & Petteerderduinen' en 'Schoorlse duinen', habitattypen 2190A in 'Schoorlse Duinen', habitattypen 2190B in 'Zwanenwater & Petteerderduinen', habitattypen 2190C in 'Zwanenwater & Petteerderduinen' en Galigaanbossen in 'Zwanenwater & Petteerderduinen', respectievelijk 'behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit' voor Witte duinen in 'Duinen Den Helder – Callantsoog', habitattypen 2140A+B in 'Schoorlse Duinen' (met een "ten gunste van" clause voor Vochtige duinvalleien in relatie tot

habitatype 2140A²) en Blauwgraslanden in 'Duinen Den Helder – Callantssoog', respectievelijk 'uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit' voor Embryonale duinen in 'Schoorlse Duinen' en Heischrale graslanden in 'Zwanenwater & Pettemerduinen', alsmede 'uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit' voor Witte duinen in 'Schoorlse Duinen', habitatype 2180A+C in 'Schoorlse Duinen', habitatype 2190A in 'Zwanenwater & Pettemerduinen' en habitatype 2190C in 'Duinen Den Helder – Callantssoog' en 'Schoorlse Duinen' te kunnen halen.

Vernatting

Alle habitatypen in de duinen

Een strandsuppletie kan leiden tot een tijdelijke extra drukbelasting en verhoging van de grondwaterstand. Aangezien de grootste suppletie voor het project Zwakke Schakels zal plaatsvinden bij de HPZ waar geen duinen achter liggen, is daar geen groot effect op de duinen te verwachten. Er is sprake van een geringe zandaanvulling voor de kust, namelijk 3,5 miljoen m³ over een lengte van circa 2,5 km. Bij de suppletie zoals gepland ten noorden van Petten zijn effecten van drukbelasting op grondwater vanwege ontbrekende modellen moeilijk te voorspellen. Ervaringen met andere suppleties wijzen niet op grote effecten, derhalve zullen eventuele effecten op het grondwater gering en tijdelijk zijn (weken tot maanden). Omdat dit geen permanente effecten op duinvegetaties heeft kunnen significant negatieve effecten door drukbelasting op habitatypen in de duinen worden uitgesloten.

Ik constateer dat de zandsuppletie ter hoogte van de duinen ten noorden van Petten kan leiden tot een tijdelijke stijging van de grondwaterspiegel in de duinen. Op basis van de thans beschikbare informatie zijn significant negatieve effecten uit te sluiten. Omdat de exacte uitwerking van dit effect in ruimte (aantal hectares) en tijd (duur van het effect) nog niet bekend is, lijkt het mij zinvol om vanuit het voorzorgsbeginsel hierover meer kennis te vergaren en ten aanzien van grondwaterstijging het "hand aan de kraan"-principe toe te passen. Ik acht het daarom gewenst om de grondwatereffecten van extra drukbelasting door zandsuppletie mee te nemen in de door het Hoogheemraadschap voorgestelde monitoring ten aanzien van kwantitatieve veranderingen in het grond- en oppervlaktewater. Voor de nadere uitwerking hiervan verwijs ik naar de specifieke monitoringsparagraaf van deze overwegingen.

Grijze duinen en Vochtige duinvalleien

Door de zandsuppletie worden de duinen plaatselijk breder en dit kan leiden tot een groei van de regenwaterlens – hieronder wordt verstaan een lens van zoet water (regenwater) die drijft op brak/zout grondwater – en aldus tot stijging van het grondwater. Dit kan op zijn beurt in laaggelegen duinen weer leiden tot vergroting van het oppervlak Vochtige duinvalleien wat door verdrinking ten koste kan gaan van Grijze duinen. In de huidige situatie is verdroging van de natte duinvalleien een probleem. De verdroogde delen van natte duinen zijn niet

² Deze clausule houdt in dat enige achteruitgang in oppervlakte van het habitatype 2140A in 'Schoorlse Duinen' ten gunste van het habitatype Vochtige duinvalleien toegestaan is. (bron: Aanwijzingsbesluit d.d. 23-12-2009)

op te vatten als uitbreiding van het areaal Grijze duinen, omdat het veelal gaat om verruigde habitats. Via vernatting ontstaan er goede kansen voor een toename van de natuurwaarden in het gebied. Als gevolg van vernatting worden gunstiger abiotische omstandigheden gecreëerd voor waardevolle natte duinvegetaties. Ter hoogte van 'Zwanenwater' dat nooit gebruikt is voor waterwinning, is slechts een geringe aanvulling van de kust voorzien. Het geringe effect van vernatting – het gaat om 10 tot 20 centimeter peilverhoging – treedt hier op onder de buitenste duinenrij, buiten het bereik van de vegetatie. Er is overigens geen sprake van aanzienlijke vernatting, omdat dit gebied qua maaiveldhoogte dicht bij het grondwatervniveau ligt. Een mogelijk risico van de vernatting is het vrijkomen van fosfaten. Omdat de waterstanden fluctueren (hoog in de winter, laag in de zomer), treedt geen interne eutrofiëring op en zijn significant negatieve effecten op grond van de beschikbare kennis niet te verwachten.

Ik deel de conclusie dat er geen significante effecten optreden als gevolg van vernatting. Ik ga er op grond van de verstrekte informatie van uit dat oppervlakteverlies van Grijze duinen bij het onderhavige project niet zal optreden en de instandhoudingsdoelstelling voor 'Zwanenwater & Pettermerduinen' en 'Schoorlse Duinen' die, met uitzondering van habitatype 2130A in 'Schoorlse Duinen', op 'uitbreiding oppervlakte' staat, nog altijd gehaald kan worden, mede gezien de toename van het areaal Grijze duinen die voorzien is ten gevolge van een toename van de sandspray; zie hieronder. De vermelde geringe vernatting onder de buitenste duinenrij die voornamelijk bestaat uit Witte duinen, zal de instandhoudingsdoelstelling voor Grijze duinen niet in gevaar brengen. Een toename van het areaal Vochtige duinvalleien door vernatting is conform de instandhoudingsdoelstelling voor beide hiervoor genoemde Natura 2000-gebieden die eveneens op één uitzondering na (het habitatype 2190A in 'Schoorlse Duinen') gericht is op uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit. Vanuit het voorzorgsbeginsel acht ik het een goede zaak dat de effecten van grondwaterstandstijging worden meegenomen in de door het Hoogheemraadschap voorgestelde monitoring van dit project om zo een "vinger aan de pols" te houden en waar nodig te kunnen bijsturen. Op deze en andere aspecten van monitoring ga ik verderop in deze overwegingen nader in.

Verandering in dynamiek

Embryonale duinen, Witte duinen en Grijze duinen

Door de zandsuppletie komen de duinen verder van de zee te liggen en zal de invloed van saltspray afnemen. Als gevolg van de verminderde saltspray kunnen Witte duinen sneller veranderen in Grijze duinen. In Grijze duinen die verder van zee komen te liggen, kan sneller verstruweling optreden. De ontwikkelingen zijn niet geheel afhankelijk van saltspray, maar ook van sandspray en het gevoerde beheer. Indien het op het strand gesuppleerde zand niet wordt vastgelegd door middel van de inplant van helm, zal het zand door de wind worden getransporteerd en zal meer zand de achter de zeereep gelegen Grijze duinen kunnen bereiken. Toename van sandspray heeft als gevolg dat de vorming van Grijze duinen uit bestaande Witte duinen langzamer op gang komt en

verstruweling minder snel zal optreden. Het inwaaien van zand draagt bij aan de kwaliteit van Grijze duinen, gaat vermossing tegen en vertraagt de successie. Een grotere beschikbaarheid van zand en een grotere verstuiving betekenen een verbetering van de abiotische randvoorwaarden voor de ontwikkeling van duinhabitattypen. Door de zandsuppletie neemt het zandbudget en daarmee de sandspray toe. Dit stimuleert de vorming van Embryonale duinen en Witte duinen, mits voor de suppletie het juiste zand wordt gebruikt, dat wil zeggen dat de fysische en chemische samenstelling van het te suppleren zand aansluit bij de samenstelling van het al aanwezige zand. Voor verstuiving zijn de korrelgrootteverdeling en de mediane korrelgrootte belangrijk. Voor verstuiving is de grofste fractie bepalend. Als het zand grover is dan 400 µ dan stuift het niet meer. Indien het te suppleren zand aan de hiervoor genoemde eisen voldoet, kunnen significante effecten op duinhabitats worden uitgesloten.

Ik stel vast dat afname van saltspray door versnelde ontwikkeling van struwelen leiden kan tot een afname van het oppervlak Grijze duinen kalkrijk. Door intensief beheer, bijvoorbeeld in de vorm van begrazing, kan dit effect worden voorkomen. Waar de natuurlijke processen inclusief de verhoogde invloed van sandspray zich voordoen op de wijze zoals beschreven in de passende beoordeling, zal de verstruweling van Grijze duinen ook langs natuurlijke weg kunnen worden bestreden. Daarenboven geldt dat dicht bij de zeereep het areaal Grijze duinen kan toenemen. Zo bezien dragen de verminderde saltspray en de toegenomen sandspray bij aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstelling voor Grijze duinen in 'Zwanenwater & Pettemerduinen' die voor 2130A+B gericht is op 'uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit'.

Ik stel verder vast dat de door de afname van de saltspray veroorzaakte afname van het areaal Witte duinen opgevangen wordt door een toename van Witte duinen onder invloed van de ten gevolge van de zandsuppletie veroorzaakte toename van sandspray. Per saldo zal het areaal Witte duinen minimaal gelijk blijven of mogelijk zelfs licht kunnen toenemen. Dat is in overeenstemming met de instandhoudingsdoelstelling 'behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit' voor Witte duinen in 'Zwanenwater & Pettemerduinen'. Ook de verwachte toename van Embryonale duinen is in lijn met de instandhoudingsdoelstelling 'uitbreiding oppervlakte' voor 'Schoorlse duinen'. Voor 'Zwanenwater & Pettemerduinen' is geen instandhoudingsdoelstelling voor Embryonale duinen geformuleerd. Hoewel de areaalverschuivingen ten aanzien van Witte duinen en Grijze duinen niet zijn gekwantificeerd, ga ik er vooralsnog van uit dat de effecten van saltspray en sandspray niet significant negatief zijn. Het is evenwel vanuit het voorzorgsbeginsel gewenst om meer kennis van de processen te vergaren en ten aanzien van deze processen het "hand aan de kraan"-principe toe te passen. Ik acht het een goede zaak dat de effecten van saltspray en sandspray onderdeel vormen van de door het Hoogheemraadschap voorgestelde monitoring. Zie verder de monitoringsparagraaf verderop in deze overwegingen.

Om optimale condities te scheppen voor de vorming van Embryonale Duinen en Witte duinen verbind ik aan de vergunning een voorschrift dat ziet op de korrelgrootte van het te suppleren zand.

Vergraven en bedekken

Witte duinen

Vergraven en bedekken doet zich voor bij de strandsuppletie in aansluiting op de huidige duinen van 'Zwanenwater & Pettemerduinen' en 'Schoorlse Duinen'. De eerste duinenrij van beide Natura 2000-gebieden kwalificeren als Witte duinen. Kenmerkend voor dit habitatype is de regelmatige overstuiving met zand. Omdat de bedekking door aansluiting met nieuw aangelegd duin slechts een beperkte lengte heeft (het gaat om enkele tientallen meters op een lengte van meerdere kilometers langs de stranden ten noorden en ten zuiden van de HPZ), is er sprake van een tijdelijk verlies aan kwaliteit over een zeer beperkt oppervlak. Het nieuw aangelegde duin kan zich snel ontwikkelen tot Wit duin gezien het pionierkarakter van dit habitatype en geringe ontwikkeltijd (2 á 3 jaar). Door de beperkte omvang in plaats en tijd en het dynamische karakter van het habitatype is een significant effect door bedekking uit te sluiten.

Ik onderschrijf deze conclusie. De snelheid waarmee het veiligheidsduin zich kan ontwikkelen tot het habitatype Witte duinen, is een in het kader van de monitoring mee te nemen aspect; zie verder de monitoringsparagraaf van deze overwegingen.

Habitatsoorten

Wijziging in omvang leefgebied

Trekvissen (Zeeprik, Rivierprik en Fint)

Verstoring van vissen kan veroorzaakt worden door onderwatergeluid en mechanische verstoring (trillingen). Vissen kunnen tijdelijk verstoord worden tijdens baggerwerkzaamheden of door ondersteunend materiaal. Met name verstoring op migratieroutes kan tot effecten op trekvissen leiden. Van vissen zijn geen vermijdingsgrenzen in de literatuur bekend. Voor de effectbepaling wordt gebruik van dezelfde verstoringscontour als voor onderwatergeluid voor zeezoogdieren.

Vissen die gevoelig zijn voor onderwatergeluid, kunnen het gebied waar werkzaamheden en vaarbewegingen worden uitgevoerd, tijdig vermijden, omdat er geen impulsgeluiden (bijvoorbeeld heien) worden geproduceerd. Trekvissen zullen het gebied gedurende de uitvoering binnen de verstoringsafstanden mijden. Er is in het gebied geen sprake van een continue verstoring, omdat het effect van langsvarende schepen (maximaal 1 maal per uur) snel uitgedoofd is. Er treden dan relatief lange periodes op waarbij de geluidsniveaus in de vaarroute niet tot vermijdingsgedrag leiden, en de zone dus passeerbaar is voor trekvissen. De verstoorde zone is 10 km² groot (breedte maximaal 1 kilometer en lengte maximaal 10 kilometer), ofwel ongeveer 0,7% van de oppervlakte van 'Noordzeekustzone'. Het leefgebied van de betrokken populaties vissen is vele malen groter dan dit Natura 2000-gebied. Voor de drie soorten trekvissen is het beïnvloede deel van 'Noordzeekustzone' een zeer gering deel van hun natuurlijk leefgebied. De beschikbaarheid van geschikt leefgebied op zee is geen kritische factor voor de ontwikkeling van de populaties. Deze is afhankelijk van de beschikbaarheid van stroomopwaartse paaigebieden langs rivieren in het

binnenland en de mogelijkheden om toegang te krijgen tot deze rivierstelsels. Deze factoren worden door het voornemen niet beïnvloed. Effecten op trekvisserij kunnen derhalve worden uitgesloten.

Ik onderschrijf deze conclusie. Er zijn vanuit de zandtransporten geen belemmeringen voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling 'behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit' voor Zeepril, Rivierpril en Fint in 'Noordzeekustzone'.

Zeezoogdieren (Bruinvis, Grijze zeehond en Gewone zeehond)

De dichtstbijzijnde plaat die rustmogelijkheid voor zeehonden biedt, is de Razende Bol op circa 15 kilometer van de meest noordelijke winninglocatie. Gelet op de maximale verstoringafstand boven water van 689 meter voor rustende zeehonden (Bouma et al, 2010) kunnen effecten van visuele verstoring op zeezoogdieren in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone worden uitgesloten. Buiten de verblijfplaatsen zijn zeehonden mobiel en zijn ze goed in staat om zones waarin schepen aanwezig zijn, tijdig te ontwijken.

Op tijdstippen dat verstoring optreedt, zullen zeezoogdieren het gebied gedurende korte perioden mijden. Uitgaande van de door Nedwell aangegeven verstoringafstand van 500 meter in relatie tot onderwatergeluid voor zeehonden die ook geldt voor Bruinvis, beslaat de verstoorde zone 10 km² ofwel 0,7% van de oppervlakte van het Natura 2000-gebied 'Noordzeekustzone'. Beide soorten zeehonden komen in het beïnvloede gebied relatief weinig voor. Zij gebruiken het gebied vooral als doortrekgebied. Voor geen van de betrokken soorten speelt het gebied een belangrijk rol als rust- en foerageergebied. Het tijdelijk niet beschikbaar zijn van delen van het gebied heeft daarom geen gevolgen voor de fitness van individuele dieren en populaties. Voor de zeezoogdieren is bovendien sprake van een positieve trend in de populatieontwikkeling. De staat van instandhouding voor Gewone zeehond is gunstig, die voor Grijze zeehond en Bruinvis is matig ongunstig. Dit heeft niet of slechts in beperkte mate te maken met de beschikbaarheid van leefgebied in Noordzeekustzone ter hoogte van het projectgebied, maar vooral met de beschikbaarheid van gunstige ligplaatsen (Grijze zeehond) en aanzienlijke sterfte als gevolg van bijvangst bij de visserij (Bruinvis). Het tijdelijk niet beschikbaar zijn van een klein deel van het leefgebied heeft daarom geen gevolgen voor de verdere populatieontwikkeling van de drie zeezoogdiersoorten. Effecten op zeezoogdieren kunnen worden uitgesloten.

Op grond van de bovenstaande informatie stel ik vast dat visuele verstoring van rustende en/of ruiende zeehonden door sleephopperzuigers die worden ingezet voor zandwinning en -transport, kan worden uitgesloten. Er is geen sprake van een significant negatief effect van visuele verstoring, omdat de activiteiten zich niet voordoen in de directe nabijheid van belangrijke rustgebieden van zeehonden, met name de Razende Bol. Ik stel verder vast dat het niet optreden van significant negatief effect via onderwatergeluid voor langs de Noord-Hollandse kust migrerende zeehonden en bruinvisserij in afdoende mate is aangetoond. Dat betekent dat de instandhoudingsdoelstelling 'behoud omvang en verbetering

kwiteit leefgebied voor behoud populatie' van Bruinvis en Grijze zeehond en 'behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie' van Gewone zeehond niet in gevaar is.

Vogelrichtlijnsorten

Wijziging in omvang leefgebied

Broedvogels (Grote stern)

Door zandsuppletie ter hoogte van HPZ verdwijnen 38 strandhoofden geheel en ten noorden en ten zuiden van de HPZ verdwijnen 17 strandhoofden gedeeltelijk. Uit de meeste recente tellingen is gebleken dat de strandhoofden voor de HPZ in het voorjaar zeer beperkt door grote sterns worden gebruikt als rustplaats voor courtship-feeding (dat is het aanbieden van voedsel door het mannetje aan het vrouwtje om haar tot paring te verleiden). Dit lijkt samen te hangen met de grote aantallen meeuwen voor de kust die van invloed kunnen zijn op het gedrag van grote sterns. De grote sterns foerageren op zee en voeren hun jongen in De Putten. De Putten blijkt een geschikt rustgebied voor jonge vogels tijdens foerageervluchten van de ouders. De grote sterns die in de nazomer in het projectgebied verblijven, zijn afkomstig uit de Delta.

Het wegvallen van een deel van de strandhoofden langs de kust van Noord-Holland (van de 100 nu aanwezige strandhoofden blijven er 45 behouden) leidt niet of nauwelijks tot vermindering van de mogelijkheden voor grote sterns om voldoende voedsel te vergaren. De fitness van vrouwtjes voor de broedtijd en van opgroeiende jongen en het mede daarvan afhankelijke broedsucces, zal daardoor niet nadelig worden beïnvloed. De uitvoering van het project Zwakke Schakels is niet van invloed op de instandhoudingsdoelstellingen voor de grote stern in Waddenzee en Delta. De instandhoudingsdoelstelling in de Delta is behoud van oppervlakte en leefgebied voor een populatie van minstens 6.200 paren. In de periode 2004-2010 betrof het gemiddeld aantal broedparen in de Deltawateren 7.130. Dit doel wordt ook nu nog steeds ruim gehaald. Een afname van de juveniele overleving met 10% zou kunnen leiden tot een maximale afname van de broedvogelaantallen met 26 broedparen. Dit zal gezien de huidige gunstige staat van instandhouding geen effect hebben op de instandhoudingsdoelstelling voor de Delta. Significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voor de Grote stern worden daarom uitgesloten.

Uit het bovenstaande leid ik af dat het verlies van foerageerplekken op strandhoofden die verdwijnen door de zandsuppletie, slechts een zeer klein en zeker niet significant negatief effect heeft op grote sterns afkomstig uit de Waddenzee die in het projectgebied zijn waargenomen. Dit geldt eens te meer, omdat ze nauwelijks gebruik maken van de strandhoofden als rustplek dan wel plek voor courtship-feeding, er buiten het projectgebied nog voldoende foerageergebied overblijft en de kwaliteit hiervan niet wijzigt. Het feit dat het in de instandhoudingsdoelstelling voor 'Waddenzee' vastgelegde streefaantal van ten minste 16.000 broedparen niet gehaald wordt, heeft andere oorzaken, aangezien de draagkracht van het gebied in termen van voedselaanbod als voldoende wordt geacht voor het herbergen van een sleutelpopulatie van de hiervoor genoemde

omvang en er ook sprake is van een positieve trend. Het verdwijnen van strandhoofden in het projectgebied zal hierop geen invloed hebben. Ook voor wat betreft de in het projectgebied verblijvende grote sterns uit de Delta is in voldoende mate aangetoond dat het verdwijnen van strandhoofden in het projectgebied niet zal leiden tot een significant negatief effect voor in de Delta broedende grote sterns. Gezien de aanwezige uitwijkmogelijkheden voor foeragerende grote sterns alsmede het feit dat de 'Putten' (onderdeel van het Natura 2000-gebied 'Abtskolk & De Putten') als rust- en overtijgebied voor Grote stern behouden blijft en de strandhoofden nu al nauwelijks als plek voor courtship-feeding gebruikt worden, kan het in de passende beoordeling berekende verlies van maximaal 26 broedparen in de Delta meer als een hypothetisch dan als een realistisch effect worden gezien. De voor de Natura 2000-gebieden Westerschelde & Saeftinge, Oosterschelde, Grevelingen en Haringvliet geformuleerde instandhoudingsdoelstelling 'behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage voor de populatie van het Deltagebied van ten minste 6.200 paren' komt dan ook niet in gevaar.

Niet-broedvogels

Tijdens de aanlegfase kan foerageergebied van niet-broedvogels verstoord worden door de zandwinning, het zandtransport en de zandsuppletie. Storende factoren die op kunnen treden, zijn: ruimtebeslag leefgebied, vertroebeling en optische/visuele verstoring. Dit wordt veroorzaakt door de activiteiten van sleepopperzuigers respectievelijk de aanwezigheid van schepen, machines en mensen.

Hieronder ga ik nader in op de mogelijke effecten op de individuele niet-broedvogelsoorten.

Scholekster

Ruim een kwart (27%) van de Scholeksters in het projectgebied heeft volgens de passende beoordeling een relatie met de Waddenzee. Het gaat op basis van de meest recente tellingen om maximaal 132 scholeksters (114 seizoensgemiddeld), ofwel maximaal 0,08% van de instandhoudingsdoelstelling voor 'Waddenzee'. Of de Waddenzeepopulatie daadwerkelijk afneemt door het verlies aan foerageergebied langs de Hollandse kust, hangt mede af van de draagkracht van de Waddenzee voor scholeksters en de vraag of deze voldoende is voor een instandhoudingsdoelstelling van 140.000 – 160.000 vogels seizoensgemiddeld. In exploratieve berekeningen met het model WEBTICS komen Rappolt en Ens (2011) op een draagkracht voor 160.000 – 210.000 vogels.

Ik stel vast dat als er sprake is van een relatie tussen Waddenzee en Noordzeekustzone, dit zich echter niet voordoet in die mate dat in de Noordzeekustzone foeragerende scholeksters tijdens de wintermaanden regelmatig heen en weer vliegen tussen Noordzeekustzone en Waddenzee en visa versa. Het gaat veeleer om vogels die behoren bij de zogenaamde "flyway"-populatie.

De soort is voor zijn voedselaanbod grotendeels afhankelijk van de Waddenzee zelf, waar de aantallen scholeksters (ondanks het in voldoende mate beschikbare voedselaanbod) teruglopen. Voor Scholekster in de Waddenzee zijn evenwel berekeningen uitgevoerd (zie het rapport van Ens et al. uit 2011) die aangeven dat ook voor deze soort het voedsel niet de reden is voor de doorlopende achteruitgang van de aantallen. De hoeveelheden schelpdieren voor de soort zijn immers over de hele Waddenzee gerekend fors toegenomen. De meest voor de hand liggende verklaring is dat de soort achteruit gaat door onvoldoende recruitment (aanvulling jonge scholeksters), temeer omdat hetzelfde beeld opgaat voor de Duitse Waddenzee.

Het feit dat de aantallen scholeksters in de Waddenzee ook daalden in de periode 2000 – 2010 toen het voedselaanbod toenam, bewijst eens te meer dat er blijkbaar geen duidelijk en snelreagerend verband mag worden gelegd tussen het voedselaanbod en het aantal scholeksters in de Waddenzee.

Ook uit andere rapporten/publicaties (Limosa 82, 1999, van Ens et al.) blijkt ook dat er enerzijds voldoende voedsel is voor de huidige aantallen scholeksters in de Waddenzee, anderzijds dat het voedselaanbod van kokkels en mossels over de gehele Waddenzee gezien is toegenomen.

In relatie tot de vraag of al dan niet gesproken kan worden van een significant negatief effect op deze soort door het verlies van hard substraat in het projectgebied (en dus het door deze exemplaren mogelijk gaan zoeken van voedsel in de Waddenzee) is met andere woorden de relevante vraag of dit negatieve effecten heeft op de draagkracht voor Scholekster in de Waddenzee. Ik concludeer ten aanzien van dat aspect dat er uitgaande van het aanwezige voedselaanbod in de Waddenzee voldoende foerageerruimte is om het aantal van 113 extra scholeksters seizoensgemiddeld in de Waddenzee op te vangen. Het effect van het project op de Scholekster in 'Waddenzee' is derhalve niet significant. De instandhoudingsdoelstelling 'behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van 140.000-150.000 vogels (seizoensgemiddelde)' van de Scholekster in 'Waddenzee' kan ook met de uitvoering van onderhavig project gehaald worden. Dientengevolge is er vanuit de Nb-wet 1998 geen verplichting tot mitigatie van effecten.

Kanoet

Het aantal kanoeten bedroeg in de periode 1997-2007 300-500. Vrijwel alle kanoeten die in het projectgebied foerageren, hebben een relatie met de Waddenzee. Tellingen in 2011 en 2012 laten zien dat kanoeten in ieder geval in die jaren niet of nauwelijks in het projectgebied aanwezig zijn. Kanoeten maken onregelmatig en vooral in strenge winters gebruik van het projectgebied. Juist dan kunnen ze ook uitwijken naar de Delta en Britse estuaria. Vanwege de lage aantallen, het onregelmatige gebruik en de uitwijkmogelijkheden wordt een effect op de omvang van de Waddenpopulatie door het verdwijnen van hard substraat niet verwacht. Het verlies van het foerageergebied zal niet leiden tot aantasting van de populatie in de Waddenzee. Om die reden leidt het verlies van hard substraat niet tot significant negatieve effecten voor de Kanoet in de Waddenzee.

Om de hiervoor aangeduide redenen, met name de niet-periodieke aanwezigheid van kanoeten in het projectgebied gedurende de wintermaanden en de beschikbare uitwijkmogelijkheden, bevestig ik de conclusie dat het verlies van hard substraat geen significant negatief effect heeft op de Kanoet in de Waddenzee. Het hiervoor genoemde verlies brengt de instandhoudingsdoelstelling 'behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor een populatie van 44.000 vogels (seizoensgemiddelde)' voor Kanoet in 'Waddenzee' niet in gevaar.

Steenloper

Van de in het projectgebied aanwezige steenlopers heeft volgens de passende beoordeling ruim de helft (57%) een relatie met de Waddenzee. Het gaat op basis van de meest recente tellingen om maximaal 674 steenlopers (327 seizoensgemiddeld), ofwel 10-14% van de instandhoudingsdoelstelling voor 'Waddenzee'. De draagkracht van de Waddenzee voor Steenloper is niet goed bekend, maar aangezien de schelpdieretende steltlopers de Waddenzee voor zover bekend naar draagkracht gebruiken en verdere gegevens daarover niet beschikbaar zijn, mag vanuit het voorzorgbeginsel worden aangenomen dat de Waddenzee ook voor Steenloper 'vol' zit.

Ik constateer dat voor Steenloper voor wat betreft de relatie tussen 'Noordzeekustzone' en 'Waddenzee' hetzelfde geldt als voor Scholekster. Ook hier is er geen sprake van een regelmatige uitwisseling van aantallen steenlopers tussen beide Natura 2000-gebieden. Meer nog dan bij Scholekster geldt dat het een "flyway"-populatie betreft afkomstig van buiten Nederland waarvan de doortrekkers Scandinavische vogels zijn en de overwinteraars uit Groenland en Oost-Canada vandaan komen. Er is een relatie met de Waddenzee, maar dat geldt ook voor andere gebieden waar de steenlopers behorende tot de internationale "flyway"-populatie gebruik van maken.

Eveneens als bij Scholekster geldt ook voor Steenloper de vraag hoe het effect van dit project gewaardeerd moet worden in termen van draagkracht van de soort in 'Waddenzee'. Op basis van recent onderzoek (Smit c.s., 2011) zijn er duidelijke aanwijzingen (op basis van tellingen) dat de draagkracht van de Waddenzee voldoende is voor de Steenloper. Er is qua aantallen weliswaar sprake van een licht dalende trend voor Waddenzee (bron: definitief aanwijzingsbesluit, 2008), maar de voedselsituatie is verbeterd (zie de terugkeer van drooggevallen mosselbanken in het oostelijke deel van de Waddenzee, minder in het westelijk deel). De waargenomen aantallen steenlopers liggen op grond van tellingen uit 2011 iets onder 3.000 seizoensgemiddeld, maar dat is nog altijd binnen de range van 2.300 - 3.000 seizoensgemiddeld conform de instandhoudingsdoelstelling voor Waddenzee. Ook met een daling van de Waddenzeepopulatie met 327 steenlopers seizoensgemiddeld (het berekende effect op basis van het verlies van hard substraat) kan het streefaantal steenlopers conform de instandhoudingsdoelstelling voor 'Waddenzee' nog altijd gehaald worden. Hieruit concludeer ik dat er geen sprake is van een significant negatief effect. Derhalve is er ook ten aanzien van Steenloper vanuit de Nb-wet 1998 geen verplichting tot het treffen van mitigerende maatregelen.

Drieteenstrandloper

Strandlopers, met name Drieteenstrandloper, foerageren op de strandhoofden, maar ook op het strand in de intergetijdzone. De aantallen in het projectgebied zijn laag. Het gaat om een seizoensgemiddelde van circa 85 exemplaren tussen Camperduin en St. Maartenszee tellingen uit 2011 en 2012. Door suppletie gaat het foerageergebied tussen Camperduin en St. Maartenszee verloren. De strandlopers hebben echter voldoende uitwijkmogelijkheden naar andere delen van het strand en de strandhoofden langs de Noordzeekust in de wijde omgeving. De drieteenstrandlopers kunnen ook gebruik maken van het nieuwe strand voor de HPZ. Negatieve effecten zijn daarom klein. Significant negatieve effecten worden uitgesloten.

Ik deel deze conclusie. Het verlies aan foerageermogelijkheden op de strandhoofden kan in de omgeving van het projectgebied worden opgevangen. Ook op het nieuwe strand voor de nieuwe zeewering kan nieuw foerageergebied ontstaan. Er zijn derhalve geen belemmeringen voor realisatie van de instandhoudingsdoelstelling 'behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor een populatie van 2.000 vogels (seizoensgemiddelde)' voor Drieteenstrandloper in 'Noordzeekustzone'.

Schelpdieretende watervogels (Toppereend, Eidereend, Zwarte zee-eend)

Suppleties

Door zandsuppleties onder water gaat tijdelijk een deel van het foerageergebied van Toppereend, Eidereend en Zwarte zee-eend verloren. Er gaat ook permanent een deel van hun foerageergebied verloren doordat een stuk van de rand van het foerageergebied wordt verwijderd ten behoeve van de aanleg van strand en duinen. Op de schaal van het totale foerageergebied is deze afname marginaal. Vogels kunnen eenvoudig naar het resterende deel van het Natura 2000-gebied 'Noordzeekustzone' uitwijken. Op de suppletielocatie komen, behoudens de zeer algemeen voorkomende Ensis, geen belangrijke schelpdierbanken voor. Omdat effecten op Toppereend, Eidereend en Zwarte zee-eend zeer klein zijn en zij niet kunnen leiden tot een afname van aantallen in het gebied, worden significant negatieve effecten op deze soorten in de zin van oppervlakteverlies aan foerageergebied uitgesloten.

Zandtransporten

Schelpdieretende vogels in de Noordzeekustzone kunnen worden ook verstoord door de zandtransporten. Het maximaal verstoord gebied is circa 2,5% van de oppervlakte van het totale Natura 2000-gebied Noordzeekustzone. Als gevolg van de verstoring gaan vogels het gebied mijden gedurende uitvoering van de activiteit. Schelpdieretende vogels zijn gevoelig voor verstoring, wanneer als gevolg daarvan aanwezige voedselconcentraties buiten bereik komen te liggen. De Topper wordt alleen in tijden van voedselschaarste of ijsgang in IJsselmeer en Waddenzee in grote aantallen in Noordzeekustzone in het gebied van de vaarbewegingen aangetroffen. Zij foerageren vooral op kleine exemplaren van Ensis en Spisula.

Ook voor de Eidereend fungeert de Noordzeekustzone als opvanggebied in situaties waarin voedselbeschikbaarheid (mossels, kokkels) in de Waddenzee beperkt is. In de periode 2004-2005 is de Eidereend in relatief grote concentraties in de Noordzeekustzone ter hoogte van het projectgebied aangetroffen. De Zwarte zee-eend is in Nederland in belangrijke mate aangewezen op de Noordzeekustzone. De soort die foerageert op *Spisula*, komt in hoge concentraties voor ten noorden van Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog, en in mindere mate ten zuiden van het projectgebied.

In 2012 is het voorkomen van diverse schelpdieren, waar onder *Spisula*, in de Nederlandse kustwateren onderzocht. De grootste hoeveelheden *Spisula*, dat is 62,4% van het bestand, zijn gevonden in de Voordelta. Het aandeel *Spisula* van Noordzeekustzone in het totale bestand van de Nederlandse kustwateren bedraagt circa 4% (uitgedrukt in biomassa). Een fractie daarvan komt potentieel voor in het gebied waar de vaarroutes zijn gepland. Omdat uit de modelstudie geen significant negatieve effecten op scheldieren ten opzichte van de autonome situatie blijken, kunnen effecten op macrobenthos foeragerende niet-broedvogels in het Natura 2000-gebied 'Noordzeekustzone' worden uitgesloten.

Ik deel de bovenstaande conclusies, zowel ten aanzien van de effecten van permanent verlies van foerageergebied als voor de visuele verstoring door langsvarende hoppers. Het feit dat belangrijke schelpdierbanken voor de HPZ ontbreken, er ruime uitwijkmogelijkheden voor deze schelpdiereters zijn, zij in dit deel van de Noordzeekustzone maar incidenteel voorkomen en bovenal dat grote schelpdierconcentraties in andere delen van 'Noordzeekustzone' worden aangetroffen, maakt dat de beschreven effecten niet als significant negatief te kwalificeren zijn. Derhalve kan de voor 'Noordzeekustzone' vastgestelde instandhoudingsdoelstelling 'behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie' van Toppereend, 'behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 26.200 vogels (midwinter-aantallen)' van Eidereend en 'behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 51.900 vogels (midwinter-aantallen)' van Zwarte zee-eend nog altijd gehaald worden.

Om verstoring van foeragerende zwarte zee-eenden door zandtransporten te voorkomen heb ik een voorschrift opgenomen dat ziet op het inachtnemen van een afstand van 1500 meter ten opzichte van concentraties zee-eenden in de periode van 1 november tot 1 april.

Overige niet-broedvogels (Roodkeelduiker, Parelduiker, Aalscholver, Dwergmeeuw)

Zandtransporten

Beide soorten duikers komen zeer verspreid over de Noordzeekustzone en het zeegebied daarbuiten voor. Als viseters zijn ze weinig afhankelijk van zeer specifieke gebieden binnen hun leefgebied. Zij kunnen daarom makkelijk uitwijken naar alternatieve gebiedsdelen voor rust en met name voedsel. Het tijdelijk niet

beschikbaar zijn van het gebied langs vaarroutes van de sleepopperzuigers leidt daarom niet tot (significant) negatieve effecten voor beide soorten.

Ook Aalscholver en Dwergmeeuw zijn viseters die verspreid over het gebied hun voedsel zoeken. Beide soorten zijn weinig gevoelig voor verstoring, met verstoringsafstanden van maximaal enkel honderden meters. Daarmee is het periodiek verstoord gebied als gevolg van langsvarende schepen gering van omvang en is de verstoringsduur relatief kort. Het tijdelijk niet beschikbaar zijn van kleine delen van het leefgebied leidt niet tot verminderde beschikbaarheid van voedsel, of gebrek aan rustmogelijkheden en leidt daarom niet tot (significant) negatieve effecten voor beide soorten.

Zandsuppletie

Als gevolg van de zandsuppletie zal maximaal 500 hectare van het potentiële foerageergebied van Aalscholver en Dwergmeeuw verdwijnen. Op de schaal van het totale foerageergebied (de zee in ruime zin, niet alleen de directe kuststrook) is deze afname marginaal. De vogels kunnen eenvoudig uitwijken naar het resterende deel van de Noordzee. Negatieve effecten op visetende vogels als gevolg van het oppervlakteverlies zijn zeer klein. Significant negatieve effecten worden uitgesloten.

Ik stel vast dat de hierboven vermelde op vis foeragerende niet-broedvogels van 'Noordzeekustzone' niet alleen visueel verstoord kunnen worden door de aanwezigheid van de sleepopperzuigers, maar ook door beperking in doorzicht ten gevolge van vertroebeling onder invloed van een toename van het slibgehalte en de mate waarin het slib in suspensie is. Aangezien noch de zandwinning noch de zandsuppletie een significant negatief effect hebben op het slibgehalte in de kustzone en de Waddenzee, kunnen derhalve ook significant negatieve effecten op het foerageergebied van de vier viseters in de delen van 'Noordzeekustzone' buiten de locatie van de uit te voeren zandsuppletie binnen het kustvak 'dijk en duinen tussen St. Maartenszee, Petten en Camperduin worden uitgesloten. Eenzelfde conclusie geldt voor het permanente verlies van foerageergebied voor Aalscholver en Dwergmeeuw door de zandsuppletie van maximaal 500 ha; dit vanwege de schaal van het totale foerageergebied en de in de passende beoordeling beschreven ruime uitwijkmogelijkheden van beide laatstgenoemde vogelsoorten. Derhalve kan de instandhoudingsdoelstelling 'behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie' voor Roodkeelduiker, Parelduiker en Dwergmeeuw respectievelijk 'behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor een populatie van gemiddeld 1.900 vogels (seizoensmaximum)' voor Aalscholver in 'Noordzeekustzone' nog altijd gehaald worden.

Natuurmonument-waarden

Ten aanzien van de diverse flora en fauna zoals benoemd in het aanwijzingsbesluit van de natuurmonumenten 'Duinen van Den Helder en Callantsoog', 'Hargergat' en 'Schoorlse Duinen' merk ik het volgende op. Deze waarden vallen voor een zeer groot deel binnen de beoordeling van de effecten in relatie tot de betrokken Natura 2000-gebieden. Naar mijn mening voorziet de voorgaande passende

beoordeling ook in een toetsing die gelding heeft voor de kenmerken en waarden van de betrokken natuurmonumenten.

In aanvulling op het bovenstaande merk ik nog op dat de betrokken natuurmonumenten zich, naast de aanwezigheid van diverse flora en fauna, ook kenmerken door de grote afwisseling aan reliëf, milieuomstandigheden en overgangen van open duingebied naar bossen (Schoorlse Duinen en Duinen van Den Helder en Callantsoog) respectievelijk de samenhang tussen de voor het duinbekenstelsel kenmerkende elementen en de relaties met het aangrenzende duin- en polderlandschap (Hargergat) en de hierbinnen heersende rust en duisternis. In potentie kunnen deze specifieke kenmerken door de aangevraagde activiteiten beïnvloed worden.

Rust

De verstoring van rust is beperkt in omvang en tijd. Alle werkzaamheden vinden aan de zeezijde plaats, buiten de betrokken hiervoor genoemde 3 beschermde natuurmonumenten. Op 4 locaties op het strand en in de vooroever wordt 24 uur per dag en 7 dagen per week gewerkt. In gebieden met een recreatiefunctie wordt er niet gesuppleerd binnen het recreatieseizoen, zijnde de periode van 15 april tot 15 oktober.

Om verstoring van rust in de beschermde gebieden te voorkomen, heb ik in de vergunning nadere voorschriften opgenomen.

Landschap

Er is geen sprake van enige aantasting van het landschappelijke beeld (bezien vanuit de natuurmonumenten) door de aanleg van de kustversterking. Binnen de 3 betrokken natuurmonumenten zelf vinden geen activiteiten plaats verbonden aan onderhoudig project. Er worden geen objecten, hoge masten of andere zaken geplaatst die het uitzicht of de uitgestrektheid van het landschap negatief kunnen beïnvloeden. De werkzaamheden hebben dus geen negatief effect op het aspect "natuurschoon". De binnen de natuurmonumenten 'Duinen van Den Helder' en 'Schoorlse Duinen' in stand te houden overgangen van open duingebied naar bossen worden niet aangetast. Omdat de werkzaamheden worden uitgevoerd ten westen van Camperduin en het beschermd natuurmonument 'Hargergat' in de noordoosthoek van het Natura 2000-gebied 'Schoorlse Duinen' ligt, worden de in stand te houden relaties met het aangrenzende duin- en polderlandschap niet negatief beïnvloed.

Duisternis

Duisternis is een te beschermen waarde van de betrokken natuurmonumenten 'Duinen van Den Helder en Callantsoog', 'Hargergat' en 'Schoorlse Duinen'. Er is sprake van enige aantasting van deze duisternis doordat er 7 dagen per week en 24 uur per dag vanaf de zeezijde wordt gesuppleerd.

Omdat de suppletiewerkzaamheden buiten de desbetreffende natuurmonumenten worden uitgevoerd – op het strand en in de vooroever – en mits het bouwverkeer

gebruik maakt van het bestaande wegnnet en de dijkovergangen te Petten en Camperduin, zal er geen sprake zijn van een dusdanige invloed op de duisternis binnen de beschermde gebieden dat de vergunning geweigerd zou moeten worden.

Om verstoring door licht in de beschermde gebieden, te voorkomen heb ik in de vergunning nadere voorschriften opgenomen.

CUMULATIE

Op basis van artikel 19f van de Nb-wet 1998 dient bij vergunningverlening voor projecten of plannen een beoordeling plaats te vinden van de cumulatieve effecten indien deze projecten of plannen, afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of handelingen, significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied.

Ik heb hiervoor reeds geconcludeerd dat de uitvoering van de voorgenomen activiteiten zelfstandig beschouwd, niet kan leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de betreffende Natura 2000-gebieden of een significant verstoring effect kunnen hebben op de soorten waarvoor de betreffende gebieden zijn aangewezen.

De passende beoordeling brengt in beeld op welke wijze de effecten van de kustversterking kunnen cumuleren met de effecten van andere activiteiten. Er kunnen mogelijk cumulatieve effecten optreden ten gevolge van de volgende activiteiten en projecten:

1. reguliere kustsuppleties;
2. Ensisvisserij Noordzeekustzone;
3. garnalenvisserij Waddenzee, Noordzee, Voordelta, Westerschelde;
4. schelpenvisserij Waddenzee en Noordzeekustzone;
5. helicopterinzet 'Ronde van Texel';
6. SAR-helicoptervluchten Waddenzee;
7. civiel gebruik vliegveld De Kooy.

De eerste 4 genoemde activiteiten zijn van belang voor 2 typen effecten, namelijk vergraven, beroeren of bedekken en verstoring. De 3 laatst genoemde projecten zijn alleen van belang in relatie tot het effect verstoring. De effecten van voornoemde activiteiten en projecten kunnen het effect van de kustversterking op habitattype 1110B en/of vogels (zeevogels (zee-eenden, duikers)) al dan niet versterken.

Cumulatie van effecten op habitattype 1110B

Het project Zwakke Schakels leidt tot een oppervlakteverlies van maximaal 500 hectare. Er zijn geen andere projecten die leiden tot een oppervlakteverlies van habitattype 1110B. Reguliere strandsuppleties leiden niet tot een permanent, maar slechts tot een tijdelijk oppervlakteverlies, omdat de gesuppleerde kust weer erodeert. Beneden de laagwaterlijn vindt over een oppervlakte van eveneens maximaal 500 hectare een tijdelijke aantasting door suppletie plaats. Andere

kustsuppleties (Ameland 2011, de suppleties uit het programma 2011) voegen hier een tijdelijke aantasting over een oppervlakte van 19,4 km² aan toe. Daarnaast is de vooroeversuppletie bij Callantsoog circa 50 ha. In totaal komt dit neer op 24,9 km², dat is 1,7% van de oppervlakte van habitatype 1110B in Noordzeekustzone. De cumulatie met de andere kustversterkingsprojecten en kustsuppleties leidt niet tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op de kwaliteit van habitatype 1110B. Er zijn geen of verwaarloosbaar kleine en tijdelijke effecten op de kwaliteitsaspecten van dit habitatype. De effecten van beide projecten zijn additief en synergetisch, dat wil zeggen dat de effecten elkaar niet versterken.

Net als de suppleties leiden de bodemberoerende visserij en de schelpdiervisserij tot een tijdelijke aantasting van de kwaliteit van habitatype 1110B. Bij de schelpenwinning en Ensisvisserij gaat het om lokale en kleinschalige effecten. Cumulatie met de kustversterking is niet aannemelijk. De garnalervisserij leidt tot een bodemberoering van dit habitatype over een grote oppervlakte. De minimale beroering door de garnalenkor bedraagt een keer per jaar. Het grootste deel van de oppervlakte die door de suppletie wordt bedekt, wordt ook door garnalenvissers bevestigd. Het effect van de garnalenkor is vele malen geringer dan het effect van bedekking tijdens de suppletie. Door de garnalenkor wordt een deel van het bodemleven beschadigd, terwijl deze bij suppletie geheel bedekt wordt en moet het bodemleven zich er opnieuw vestigen. Voor zover er garnalervisserij plaatsvindt in het suppletiegebied zal dit het herstel van de bodemfauna enigszins vertragen. Van daadwerkelijk cumulatie van effecten tot significante effecten zal evenwel geen sprake zijn.

Cumulatie van effecten op zeevogels

Visserij op Ensis en garnalen, schelpdiervisserij en luchtvaartactiviteiten kunnen leiden tot cumulatie door verstoring met de vaarbewegingen van de hopperzuigers tussen de winlocatie en de suppletielocatie. Verstoring door het project zelf is verwaarloosbaar, omdat de vaarbewegingen plaatsvinden in een deel van de Noordzeekustzone waar nauwelijks zee-eenden en duikers voorkomen. In de betreffende Nb-wet vergunningen voor de andere relevante activiteiten is geconcludeerd dat significant negatieve effecten door verstoring uitgesloten zijn. Aangezien de additionele verstoring door scheepvaartbewegingen ten behoeve van dit project verwaarloosbaar is (zoals in bovenstaande gemeld), zal cumulatie niet tot significant negatieve effecten door verstoring leiden.

Ik concludeer dat binnen de aangeleverde passende beoordeling een volledige en juiste cumulatie-toetsing is uitgevoerd.

MONITORING

Het Hoogheemraadschap heeft met de aanvraag voor de Nb-wet vergunning het rapport Mitigatie en integraal monitoringsplan Zwakke Schakels meegezonden. De doelen van de monitoring en de te nemen monitoringsmaatregelen worden nader uitgewerkt in hoofdstuk 4 van het hiervoor genoemde rapport.

Ik acht het een goede zaak dat het project voorziet in monitoring. Monitoring is gewenst om meer kennis te vergaren over de effecten van de zandsuppletie in het kustvak 'dijk en duinen tussen St. Maartenzee, Petten en Camperduin in relatie tot de ecologische processen op zee binnen het Natura 2000-gebied 'Noordzeekustzone' alsook op het land in de Natura 2000-gebieden 'Duinen Den Helder – Callantsog', 'Zwanenwater & Pettemerduinen' en 'Schoorlse Duinen'.

Ik heb besloten, in de vergunning een drietal voorschriften over monitoring op te nemen die ik hieronder nader zal toelichten.

Om de effecten van de aanwezigheid van de nieuwe kustlijn ter hoogte van de HPZ op de instandhoudingsdoelstellingen van de relevante 4 Natura 2000-gebieden door middel van monitoring te kunnen volgen, dient de vergunninghouder, zijnde het Hoogheemraadschap, een monitoringsplan op te stellen waarin de opzet en uitvoeringswijze van de monitoring nader worden uitgewerkt. Dit is verwoord in voorschrift 22.

Eveneens in voorschrift 22 heb ik verwoord op welke vragen de monitoring vanuit de Nb-wet vergunning specifiek antwoord zal moeten geven en op welke zaken er gemonitord zal moeten worden. De vanuit deze Nb-wet vergunning te monitoren zaken sluiten deels aan bij de in het hiervoor genoemde rapport opgenomen zaken zoals kwantitatieve en/of kwalitatieve veranderingen in het grondwater en verandering van de zand- en zoutoverstuiving. Ze zijn ook een aanvulling daarop respectievelijk een verbijzondering daarvan waar het gaat om de effecten op het grondwaterpeil in de duinen ten gevolge van de strandsuppletie ter hoogte van de duinkoppen binnen het kustvak 'dijk en duinen tussen St. Maartenzee, Petten en Camperduin' en de veranderingen van duinhabitats in het nieuwe aan te leggen veiligheidsduin in het voornoemde kustvak.

Om kennis te kunnen nemen van de resultaten van de monitoring moeten de resultaten schriftelijk gerapporteerd worden aan het MT-lid RRE. Elke van de in totaal zeven rapportages – deze betreffen de stand van zaken in het eerste, derde, vijfde, elfde, dertiende, vijftiende en twintigste jaar na de aanleg – moet ontvangen zijn vóór 1 juli van het eerstvolgende kalenderjaar na het desbetreffende evaluatiejaar; zie voorschrift 23.

Bij de keuze van de evaluatiejaren is uitgegaan van een onderhoudsfrequentie van één keer in de 10 jaar, wat gezien de looptijd van de vergunning van 20 jaar voor het kustonderhoud neerkomt op het uitvoeren van 2 onderhoudsuppleties. Bij de keuze van de evaluatiejaren is tevens rekening gehouden met de momenten waarop de effecten van de suppletie het meest waarneembaar zullen zijn zoals in het eerste en het elfde jaar, dan wel de momenten dat enig dan wel volledig herstel in het ecologische systeem van Noordzeekustzone zal kunnen blijken zoals in het derde, vijfde, dertiende en vijftiende jaar na afronding van de aanleg.

Om zo nodig te kunnen bijsturen indien de uitkomsten van de monitoring en/of de wijze van uitvoering van de monitoring, in het bijzonder gelet op het beoogde doel van de monitoring zoals beschreven in voorschrift 22, daartoe aanleiding geven,

kan het monitoringsplan tussentijds bijgesteld worden. Hiervoor is de schriftelijke instemming van door of namens het MT-lid nodig; zie voorschrift 24.

ADVIES VAN DE COMMISSIE VOOR DE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE

Op 6 september 2013 heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: de Commissie m.e.r.) haar advies uitgebracht over het MER Kustversterking Zwakke Schakels Noord-Holland inclusief de "Aanvullende informatie n.a.v. toetsingsadvies Commissie m.e.r. MER Kustversterking Zwakke Schakels Noord-Holland" (hierna: de aanvulling). De bij de onderhavige aanvraag ingediende passende beoordeling maakt tevens deel uit van dit MER. Uit oogpunt van zorgvuldigheid en volledigheid heb ik kennis genomen van het advies van de Commissie m.e.r.

In haar advies gaat de Commissie m.e.r. in op een aantal in het licht van de Nb-wetvergunning relevante onderwerpen. De door de Commissie m.e.r. getrokken conclusies en aanbevelingen ten aanzien van deze onderwerpen worden hieronder kort weergegeven voor zover relevant voor de vergunning ingevolge de Nb-wet 1998. In cursief geef ik daarop mijn commentaar.

1. De Commissie m.e.r. stelt dat de in de passende beoordeling voorgestelde mitigerende maatregelen die zich richten op volledige mitigatie van het foerageergebied voor Scholekster en Steenloper, mogelijk niet voldoende zijn om aantasting van natuurlijke kenmerken te voorkomen. In de aanvulling is volgens de Commissie m.e.r. voldoende gemotiveerd dat met behulp van (extra) mitigerende maatregelen aantasting van de natuurlijke kenmerken kan worden voorkomen.

Ik deel de mening van de Commissie m.e.r. niet. Naar mijn oordeel is er geen sprake van significante negatieve effecten op het leefgebied van Scholekster en Steenloper in 'Waddenzee'. Derhalve acht ik geen mitigatie nodig, aangezien er voldoende draagvlak voor beide vogels aanwezig is.

2. De Commissie m.e.r. acht de stelling in de passende beoordeling dat significante gevolgen voor de Grote stern uitgesloten kunnen worden, onvoldoende onderbouwd. In de aanvulling is volgens de Commissie m.e.r. wel voldoende onderbouwd dat significant negatieve gevolgen voor de Grote stern kunnen worden uitgesloten.

Ik onderschrijf de conclusie van de Commissie m.e.r. dat er geen sprake is van significant negatieve gevolgen op de Grote stern. Dit was ook al voldoende aangetoond in de passende beoordeling.

3. Volgens de Commissie m.e.r. blijkt uit de passende beoordeling dat het voornemen kan leiden tot een kleine toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden waarin stikstofgevoelige habitats voorkomen waarvoor de kritische depositiewaarden overschreden worden. In de aanvulling is volgens de Commissie m.e.r. voldoende gemotiveerd dat het project qua

stikstofeffecten niet leidt tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden.

Ik deel de conclusie van de Commissie m.e.r. Uit recente jurisprudentie leid ik af dat het overschrijden van de KDW niet in alle gevallen hoeft leiden tot de conclusie dat de projecteffecten in de reeds overbelaste situatie per definitie als significant negatief beschouwd dienen te worden. Bovendien is hier, waar het de aanleg betreft, slechts sprake van een tijdelijke toename van stikstofdepositie die geen effect heeft op de aanwezige vegetatie. Deze tijdelijke toename van stikstof kan binnen het vigerende beheer worden opgevangen.

4. De Commissie m.e.r. constateert dat in het MER niet of nauwelijks aandacht besteed is aan mogelijkheden om nieuwe natuurwaarden te ontwikkelen op de nieuwe strandvlakte die bij uitvoering van het voorkeursalternatief zal ontstaan. De Commissie denkt in dat verband aan levensgemeenschappen van embryonale duinen en mogelijk witte duinen en duinvalleien. Volgens de Commissie m.e.r. zijn daarbij de kalkrijkdom van het te suppleren zand, de ruimte voor natuurlijke processen en zonerings van recreatie van belang.

Ik deel de mening van de Commissie m.e.r. ten dele. Ik constateer dat de passende beoordeling wel degelijk, zij het beknopt en in relatie tot de beschrijving van de effecten van sandspray, saltspray en bedekken, aandacht besteedt aan de ontwikkeling van Embryonale duinen en Witte duinen. Belangrijke randvoorwaarden voor het ontstaan van beide voornoemde duinhabitats zijn zowel de korrelgrootte alsook de kalkrijkdom van het te suppleren zand. Of aan beide aspecten kan worden voldaan, hangt af van de in de winputten aanwezige kwaliteit van het zand. Ik verwacht dat het buiten de -20 meter NAP te winnen zand qua kalkrijkdom afwijkt van het zand in de intergetijdezone. Ik heb daarom alleen een voorschrift opgenomen dat ziet op de korrelgrootte van het te suppleren zand. Dat ter plekke van de suppletielocatie nieuwe natuurlijke Vochtige duinvalleien zullen ontstaan, acht ik uit ecologisch oogpunt niet realistisch.

AFWEGINGSKADER STRUCTUURVISIE INFRASTRUCTUUR EN RUIMTE

Aangezien in dit geval het afwegingskader van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte het afwegingskader van de Vogel- en Habitatrichtlijn volgt, is met het doorlopen van het afwegingskader, zoals opgenomen in de Nb-wet 1998, materieel aan de vereisten van het afwegingskader van de voorgenomen structuurvisie.

AFWEGINGSKADER PKB

In de PKB is overwogen dat voor de bescherming van de natuurlijke waarden en kenmerken van de Waddenzee het afwegingskader van de Nb-wet 1998 van toepassing is.

Met het doorlopen van het afwegingskader zoals opgenomen in artikel 19f, lid 1, van de Nb-wet 1998, is materieel aan de vereisten van het PKB-afwegingskader voldaan.

BESPREKING VAN DE INSPRAAK

N.a.v. de aanvraag

Naar aanleiding van deze aanvraag zijn, op grond van artikel 44, lid 3, van de Nb-wet 1998, de provincie Noord-Holland en de gemeenten Bergen en Schagen in de gelegenheid gesteld over deze aanvraag hun zienswijze kenbaar te maken.

Hierna volgt een weergave van de ontvangen zienswijzen, inclusief mijn reactie daarop (cursief weergegeven).

Binnengekomen reactie

De Gemeente Bergen verzoekt om negatieve effecten op natuurwaarden via doeltreffende maatregelen te verzachten of te herstellen en eventueel nieuwe maatregelen te nemen om de verloren natuurwaarden alsnog te mitigeren of te compenseren mochten de genomen maatregelen onvoldoende blijken te zijn.

De effecten op de natuurwaarden, inclusief die op Scholekster en Steenloper, verplichten niet tot het mitigeren van de effecten. Het nemen van eventuele nieuwe maatregelen is derhalve ook niet aan de orde.

De Gemeente Schagen en de provincie hebben laten weten, van de gelegenheid tot het indienen van een zienswijze geen gebruik te zullen maken.

N.a.v. het ontwerpbesluit

Het ontwerpbesluit heeft in de periode van 25 april 2013 tot en met 6 juni 2013 ter inzage gelegen.

Binnen de hiervoor genoemde termijn zijn door 51 personen en instanties zienswijzen tegen de ontwerpbesluiten ingediend. Hiervan heeft slechts één zienswijze specifiek betrekking op het ontwerp Nb-wet besluit van EZ.

De zienswijzen zijn weergegeven en beantwoord in de Nota beantwoording zienswijzen. Deze nota is als bijlage opgenomen bij dit besluit en maakt daar deel van uit. De ontvangen zienswijzen voor zover zij betrekking hebben op mijn besluit, bevatten geen aanknopingspunten die tot een andere conclusie moeten leiden. Wel is een aantal kleine ambtshalve wijzigingen doorgevoerd.

Hierna volgt een weergave van het onderdeel uit de ontvangen zienswijze die specifiek betrekking heeft op de door mij opgestelde ontwerpbesluit, inclusief mijn reactie daarop (cursief weergegeven).

Binnengekomen zienswijze

Vogelbescherming Nederland is van mening dat er voor de mitigerende maatregelen ten onrechte geen voorschriften zijn opgenomen in de ontwerp-Nbwetvergunning die is opgesteld door het ministerie van Economische Zaken.

In mijn overwegingen heb ik geconcludeerd dat er ten aanzien van Scholekster en Steenloper vanuit de Nb-wet 1998 geen verplichting is tot het treffen van mitigerende maatregelen. Daarmee is er ook geen noodzaak om voorschriften over mitigerende maatregelen op te nemen.

CONCLUSIE

Ik ben van mening dat de gevraagde vergunning onder voorschriften kan worden verleend.